

Fru Inger i Suldrup

Af Ole Færch, *Aalborg*.

Inger Jepsdatter i Suldrup af lavedelslægten Benderup, gift første gang med lavedelsmanden Anders Hørby, anden gang med bonden Just Mortensen i Suldrup har gennem de senere år interesseret flere, blandt andet Knud Prange, i "Silkebroderet socialhistorie" ¹ og "Lavedelskøbner i senmiddelalder og renaissance" ², Anton Blaabjerg i "Omkring gravstenen i Testrup kirke" ³ og Poul Christensen i "Just Mortensen i Suldrup, en himmerlandsk knabe" ⁴ I artiklen behyses fru Ingers relationer til himmerlandske herredsfoged- og storbondeslægter, som har tusinder af nulevende efterkommere i Himmerland, og dermed gør hende til en central person i områdets historie. Endvidere påvises sønnen Bertel Andersen Hørbys forbindelse til Vesterris i Bislev sogn. De i artiklen omtalte breve fremgår af "Diplomatarium Hornumensis, tingsvidner, breve og andre dokumenter fra Hornum herredsting og Nibe og Nørholm birketing 1216-1636 samt personalhistoriske optegnelser om tingenes fogder og skrivere", der foreligger i næsten færdigt manuskript af denne artikels forfatter.

Inger Jepsdatter var datter af Jep Poulsen (Benderup) til Kvotrup i Onsild herred og Marine Nielsdatter⁵ Hendes brødre var Poul Jepsen og Mourids Jepsen til Kvotrup, gift med Else Knudsdatter Steen til Skovbygaard i Framlev herred. Hun er først gang fundet nævnt 1556, hvor Morten Jensen i Siem bekender, at fru Inger i Suldrup og Christen Jensen holdt 10 heste til gæsteri, da han var Axel Juuls køgemester og det samme i Oluf Munks tid.⁶ Axel Juel blev lensmand på Aalborghus 1536⁷ og var 12.6.1550 afløst af Oluf Munk. Fru Inger nævnes næste gang i et brev af 2.4.1559,⁸ der lyder:

"Poul Jepsen i Dall, Søren Ged i Veggergaard, Søren Mortensen i Glerup på deres hustruer Inger Justdatters, Anne Justdatters og Dorthe Justdatters vegne, Marine Andersdatter i Oustrup på sin egen vegne, Thomas Poulsen i Lønderup på sine børns vegne, Christen Thomasen, Just Thomasen og Maren Thomasdatter, Jens Christensen tjenende ærlige og velbyrdige fru Sofie Glob på sin egen vegne, Jep Mortensen i Mosbæk, Peder Iversen i Gundestrup og Kjeld Andersen i Lundby på deres hustruers Maren Christensdatter, Karen Christensdatter og Dorthe Thomasdatters vegne gør vitterligt, at eftersom Gud i indeværende år har kaldet ærlig og velbyrdige husfru Inger i Suldrup, deres kære mor

og mormor, og der i arv er tilfalden dem frit jordegods, som de efter recessen ikke tør beholde, så tilskøder de ærlig og velbyrdig mand Bertel Hørby i Vesterris, deres kære broder og medarving søsterlodder i en gård i Dyrby, Nørhald herred, Gassum sogn, en gård i Vandet og et gadehus, og hvis det bliver ham afvundet af salig Mourits Jepsens arvinger i Kvotrup, førnævnte husfru Ingers broder, da skal Bertel Hørby have vederlag i husfru Ingers søsterlod, som tilfaldt hende efter hendes og Mourits Jepsens fader Jep Poulsen i Kvotrup gård og gods. Dette Niels Rosenkrantz til Halkær, Niels Michelsen til Kyø, Per Skriver og Hans Tinghører. Vesterris quasimotogeniti søndag, 1559.”

Brevet har 12 seglsnit med vokssegl i de fem. 1. Poul Jepsen, herredsfoged i Fleskum herred 2. Tabt. 3. Søren Mortensen i Glerup, 4. Tabt. 5. Thames Poulsen i Lynnerup. 6. Jens Christensen. 7.-11. Tabte. 12. Peder (Nielsen) Skriver. Nedenstående segl og alle øvrige segl er aftegnet af forfatteren med mindre andet angives.

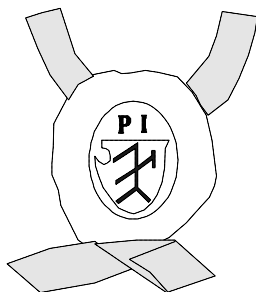

Fig 1. Poul Ibsen

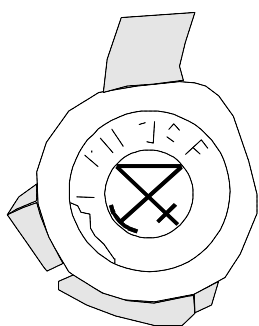

Fig 3. Søren Mortensen

Fig. 3. Thomas Poulsen,

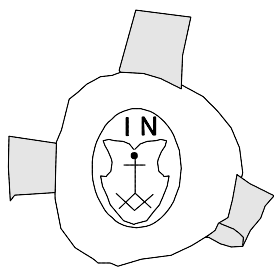

Fig. 4. Jens Christensen

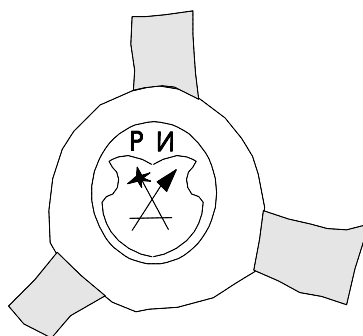

Fig. 5. Peder Nielsen Skriver.

Fru Inger nævnes næste gang, om end kun indirekte, i et dokument af 21.6.1562, hvor sønnen Bertel Hørby sælger arvegods efter hende.⁹

Det lyder:

"Bertel Hørby i Vesterris, væbner, tilskøder Otto Brahe til Knudstrup sit gods i Hald herred, Gassum sogn i Dyrby, en gård. Vitterlighed Axel Juel til Willestrup, landsdommer i Nørrejylland og Malthe Jensen i Hollumgaard, samt ærlige og fornuftige mand hans svogre Poul Ibsen i Dall, herredsfoged i Fleskum herred, Søren Ged i Veggergaard, herredsfoged i Aars herred og Niels Poulsen i Moldbjerg. Aalborg søndag før Skt. Hansdag 1562."

Brevet har seks velbevarede segl. 1. Bertel Hørby i Vesterris, væbner, gengivet efter Danske Adelige Segl DXV3. 2. Axel Juel til Villestrup. 3. Malte Jensen (Sehested) til Holmgaard. 4. Poul Jebsen i Dall, herredsfgd. i Fleskum herred 5. Søren Ged i Veggergaard, herredsfgd. i Aars herred 6. Niels Poulsen (Kras) i Moldbjerg.

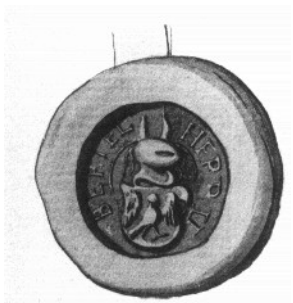

Fig. 6. Bertel Hørby

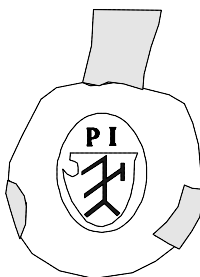

Fig. 7. Poul Ibsen

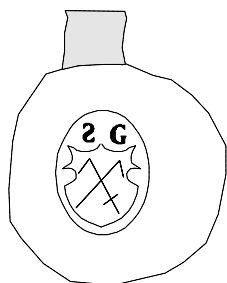

Fig. 9 Søren Ged

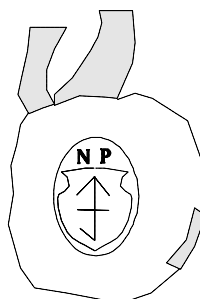

Fig. 9. Niels Poulsen Kras

Endelig nævnes fru Inger i et brev af 31.7.1562:¹⁰

"Christen Jennsen i Suldrup, herredsfoged i Hornum herred på sin

egen og sine børns Just Christensen, Barbara Christensdatter og Anne Christensdatters vegne, Jens Christensen i Svenstrup på egne vegne og Las Thamesen i Snardrup på sin hustrus Inger Christensdatters vegne tilskøder Otto Brade til Knudstrup, høvedsmand på Aalborghus deres arvepart efter salig husfrue Inger i Suldrup i en gård i Hannest og en i Dørby i Gassum sogn i Hald herred. Vitterlighed Baltzer Maltesen i Rebstrup, Jørgen Høeg til Klarupgaard og Thamis Kruse til Vaarstgaard. Aalborg fredag næst efter St. Olufs dag.”

Af brevets syv segl er fem bevaret. 1. Kr. Jensen i Suldrup, 3. Las Thamesen i Snorup, 4. Baltzer Maltesen (Viffert) til Rebstrup. 6. Jørgen Høeg til Klarupgaard. 7. Thomas Kruse til Vaarst.

Fig.10 Christen Jensen

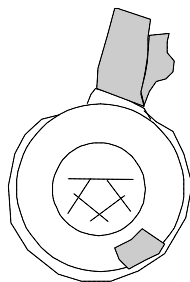

Fig 11 Las Thamesen

I brevet 2.4.1559 sælger en række arvinger arvegodset efter fru Inger, deres kære mor og mormor, til deres bror Bertel Hørby i Vesterris, da de som ikke-adelige efter recessen (gældende lov) ikke kan beholde godset. Af brevene 2.4.1559 og 21.6.1562 ses, at fru Inger var gift første gang med en adelsmand af slægten Hørby, med hvem hun har sønnen Bertel, og anden gang med bonden Just, med hvem hun mindst har døtrene Inger, Anne og Dørthe, gift med henholdsvis Poul Jebsen i Dall, Søren Ged i Veggergaard og Søren Mortensen i Glerup. Ifølge et brev af 30.5.1594, som senere gennemgås, fremgår det, at Niels Poulsen Kras i Moldbjerg var gift med Bertel Hørbys datter Anne.¹¹

Brevet fra 2.4.1559, nævner en stribe personer, som er vanskelige at sætte på plads. Marine Andersdatter i Oustrup er sikkert enke efter en bonde og helsøster til Bertel Hørby. Oustrup er sikkert Vester Ovstrup lidt nord for Aars. Thomas Poulsen i Lønnerup, (Lynnerup i Skivum sogn), der nævnes med børnene Christen, Just og Maren har sikkert været gift med en afdød datter af fru Inger og Just, hvilket også sønnens Justs-navn peger på. Han nævnes 20.5.1550 og 22.4.1553 på Aars herreds ting.¹²

Dorthe Thomasdatter antages at være datter af Thomas Poulsen i Lynnerup, og Jens Christensen, Maren Christensdatter og Karen Christensdatter alle at være børn af en Christen, som var gift med en datter af fru Inger og Just. Hermed antages, at fru Inger er deres mormor, ikke deres mor. Ud fra brevene og ud fra oplysninger, som vil blive omtalt senere i artiklen kan nedenstående tavle opstilles.

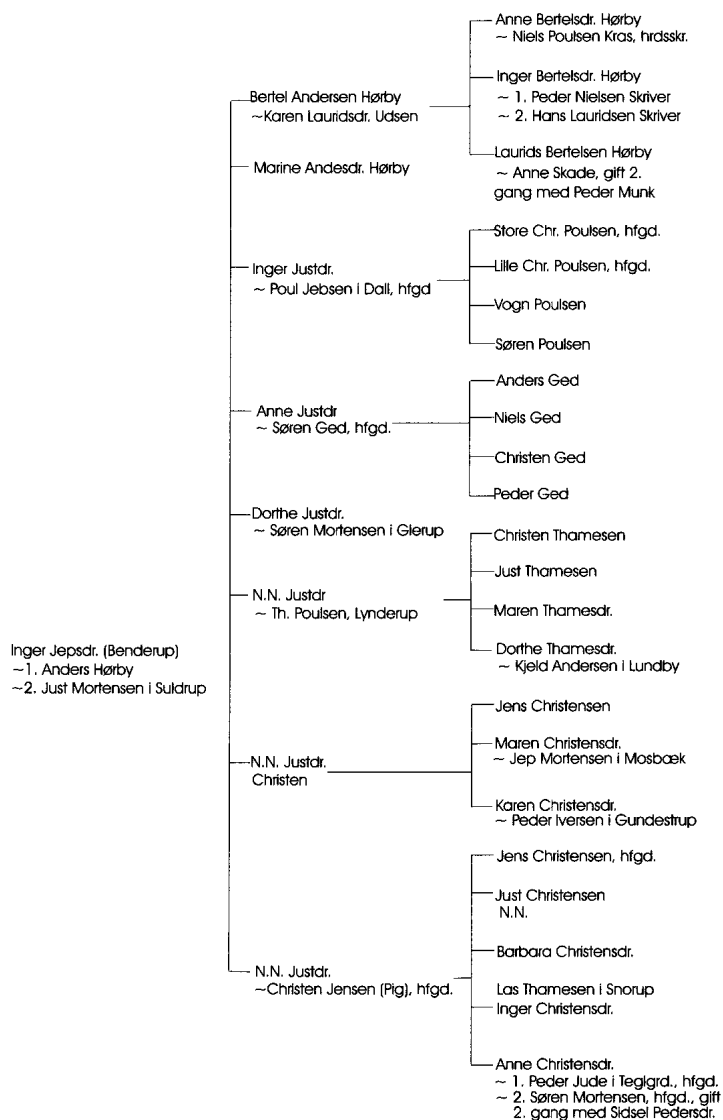

Fig. 12. Fru Inger, slægtstavle. Tegnet af forfatteren.

Bertel Hørby i Vesterris

Danmarks Adelsårbog m.v. skriver Bertel Hørby og sønnen Laurids Bertelsen Hørby ”i Vesterris” i Testrup sogn, Rinds herred. Mine undersøgelser peger på Vesterris i Bislev sogn i Hornum herred. Niels Jensen af Vesterris, væbner, mageskiftede 21.1.1456 med Aalborg Helligåndskloster, og fik en gård i Veggerby mod en gård i Taarup i Vokslev sogn.¹³ 1.6.1554 fik abbed Anders i Vitskøl kloster af kongen lov til at beholde fiskeriet i Limfjorden ud for Vesterris.¹⁴

1534-36 var Bertel Hørby i Vesterris, thi i en sag af 20.6.1553 nævnes, at hans plovmand, Per Andersen, var Skipper Klements mand og under Grevens Fejde har stjålet Jon Madsen (Vifferts) breve fra dennes brevskab i Braulstrup i Sønderup sogn.¹⁵ Bertel Hørby blev 1535, onsdag efter laetare (midfaste søndag), stævnet af Peder Ged i Sønderlund, fordi han slog ham på en helligdag og beordredes at møde i Randers.¹⁶

1545 befalede kongen Erik Steen i Tostrup, Knud Bildt i Havgaard, Povl Vogensen i Støttrup, *Bertel Andersen i Vesterris*, Anders Povelsen i Roumlund og Jens Frebjerg til Frebjerg at afgøre en sag mellem Torlof Bildt til Hassinggaard og Niels Mouridsen Benderup til Kvotrup og hans medarvinger om arv efter Torlof Bildts hustrus far og mor.¹⁷

Alle nævnte personer har tilknytning til fru Inger. Niels Mouridsen var søn af hendes bror, Mourids Jepsen til Kvotrup, gift med Maren Høeg, datter af Christen Høeg og Abel Thomesdatter Roed, der også havde været gift med Torlof Bildt. Mourids Jepsen var gift med Else Steen, datter af Knud Steen til Skovbygaard. Hendes søster var gift med Anders Poulsen (Byrialsen, Børialsen) i Roumlund. Poul Vogensen i Støttrup var søn af Vogn Poulsen (Benderup), fru Ingers farbror. Knud Bildt skrives 1540 til Havgaard i Aaby sogn og Torlof Bildts fætter, Erik Steen i Tostrup, sikkert søn af Christen Steen til Bækmark og Johanne Iversdatter Juel, var forlenet med Lønborggaard 1502-11. Han levede 22.8.1537 og nævnes i en udateret dom, der i Danske Domme er placeret under 1543. Hans søster Maren var gift med Mikkel Eskildsen Høeg. Deres søn var nævnte Christen Høeg.¹⁸

12.6.1550 besegler Bertel Hørby i Vesterris en dom om fiskeri ud for Lundbæk, som Mikkel Nielsen Tornekrands til Lundbæk har anlagt mod gårdmænd i Nibe og Vokslev.¹⁹ Dette peger på, at Bertel Hørby har været foged på Vesterris for Vitskøl kloster. Vitskøl ejedes efter reformationen af kronen, der 13.6.1563 tilskødede Otto Brade (Brahe) til Knudstrup en gård kaldet Vesterris i Bislev sogn, Hornum herred.²⁰

På dokumentet dateret 12.6.1550 ses Bertel Hørbys segl. Det viser en stående fugl, helt svarende til Bertel Hørbys segl på dokumentet 21.6.1562 (fig. 6). Våbnet er meget forskellig fra den stående urfugl,

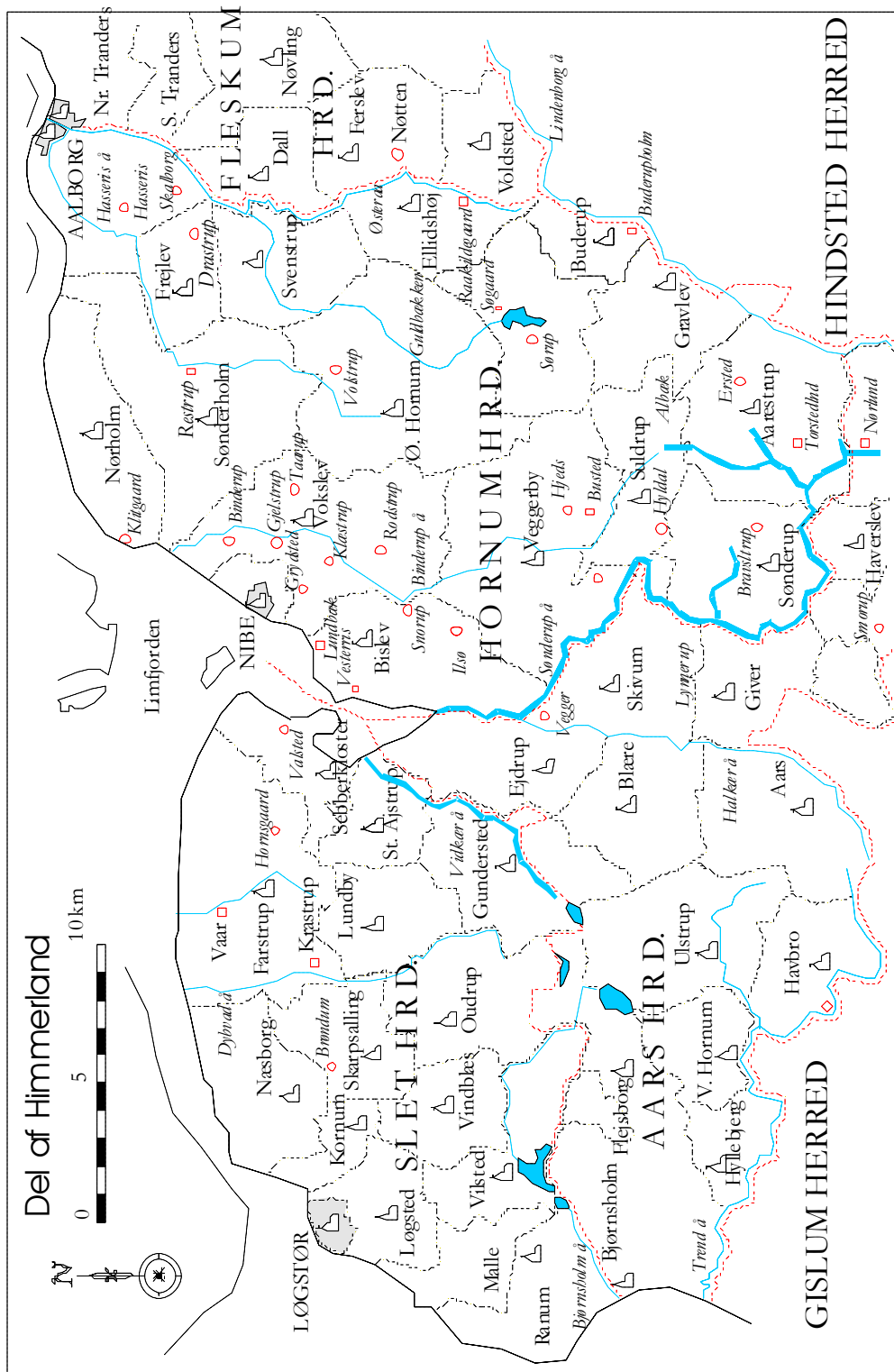

Fig. 13. Del af Himmerland, tegnet af forfatteren

som Danmarks Adelsårbog hævder, er Bertel Hørbys våben. Våbnet minder langt mere om det våben, der bruges af Pros Lauridsen, der også hører til slægten Hørby.

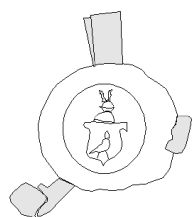

Fig. 14. Bertel Hørbys segl 12.6.1550

Fig. 15. Hørbyvåbenet efter *Danmarks Adels Aarbog* 1898.

Fig 16. Pros Lauridsen (Hørby) efter *Danmarks Adelsårbog* 1898.

I en sag 18.8.1585 mellem Oluf Brochenhus til Sebber Kloster og lensmand Oluf Lunge på Aalborghus om et bundgarnsstade mellem Valsted og Lundbæk fremlægges to stokkenævn.²¹ Det ene af Hornum herredsting, 1568, at Bertil Hørby i Vesterris m.fl. vidnede, at de bundgarn, Christen Michelsen (Tornekrannds) til Lundbæk var med til at tage op,

stod ulovligt. Det andet af Nibe birketing, 1568, at Niels Nøvling m.fl. i Nibe vidnede, at der i 30-40 år ikke havde stået bundgarn i Sebberlæe, før nu Laurids Bertelsen i Vesterris (Bertel Hørby's søn) for kort tid siden satte garn der. I landstingsdom 17.7.1574 om Ravnkilde præstegård nævnes, at Laurids Bertelsen til Vesterris i 4 år tjente Otte Brahe og Erik Podebusk som slotsfoged på Aalborghus.²² Otte Brahe var lensmand på Aalborghus 1555-67 og Erik Podebusk 1567-74.

Ud fra ovenstående kan det vel antages, at Bertel Hørby er gået af som foged på Vesterris 1568, og at embedet derefter er overgået til sønnen Laurids Hørby. Da Otte Brahe ejede Vesterris, men var gået af som lensmand på Aalborghus var det vel naturligt at få Laurids Hørby som foged. I en sag, som Otte Krumpens hustru, Anne Lykke, 1568 havde mod Hans Lauridsen Skriver på Hald, nævnes et brev udstedt 1565 af blandt andet Laurids Hørby.²³ Laurids Hørby skiftede 1574 med Poul Vognsen (Benderup) der fik udlagt Skovbo.²⁴ Laurids Hørby beseglede 13.7.1580 hyldningen af den senere kong Christian IV.

Fig. 17. Laurids Bertelsen Hørby's segl 13.7.1580, efter H. Petersen og . Thiset: *Danske Adelige sigiller*. Kbh. 1897, DXV 4.

Laurids Hørby levede 3.4.1582, for i den føromtalt sag 18.8.1585 mellem Oluf Brochenhus og Oluf Lunge fremlægges et brev udstedt af Christen Thybo, fisker under Albert Friis, at bundgarnsstatet lå til Sebberkloster i Albert Friis' tid, og at der ingen stridigheder havde været om det, før Laurids Bertelsen nu vil tilvende sig det. Laurids Hørby må imidlertid være død før 21.6.1582. Kongen udstedte da forbud mod ulovligt fiskeri i Limfjorden, hvilket blev læst 21.4.1583 i Bislev kirke i overværelse af fru Anne i Vesterris, sikkert et udtryk for, at hun var enke.²⁵

30.5.1594 optræder Vesterris flere gange i en retteringsag.²⁶ Laurids

Ebbesen til Tulstrup, Houbjerg herred, af slægten Udsen, født 1559, død 25.3.1616 som befalingsmand på Skanderborg og Aakjær, stævner slægtninge angående en gård i Sahl. Sagen var dog i gang allerede 14.9.1593, hvor lensmand Ove Lunge på Aalborghus beordredes til at være værge for Laurids Bertelsen Hørby's børn.²⁷ 18.10.1593 fik Mads Nielsen Skade til Kærgaard dog besked om at overtage værgemålet.²⁸

Bertel Hørby i Vesterris, gift med Karen Lauridsdatter, solgte pinsedag 1561 hustruens gård i Sahl til hendes bror Ebbe Lauridsen, gift med Kirsten Pedersdatter Kruse. Ebbe og Karens søskende var Kristoffer, Enevold, Jens, Marine og en søster, gift med Frans Iversen til Strandbygaard. De var børn af Laurids Simonsen (Udsen) og Margrethe Galskyt.

Ebbe Lauridsen havde sønnen Laurids, sagsøgeren. Mens han var umyndig og havde farbrødrene Kristoffer og Enevold som værge, havde Enevold tilvendt sig gården i Sahl. Enevold døde barnløs, skifte på Haurum 13.10.1574, og arves af sine søskende. Karen var død o. 1561 og hendes arvinger får nu udlagt gården i Sahl. Arvingerne var Anne Bertelsdatter (Hørby) gift med herredsskiver Niels Poulsen Kras i Vestergaard i Moldbjerg i Ø. Hornum sogn, Inger Bertelsdatter (Hørby) gift med Hans Lauridsen, 1567 skriver på Hald, 1567 stiftsskriver i Viborg, 1569 boende på Testrupgaard, og Laurids Hørby gift med Anne Madsdatter Skade. Niels Poulsen Kras og Hans Skriver har skødet hustruernes 2 søsterlodder til svogeren Laurids Hørby, der selv havde 2 søsterlodder og nu ejede hele gården. Han er nu død, og enken, Anne Madsdatter Skade, er gift med Peder Munk i Vesterris.

Kristoffer Lauridsen var gift med Margrethe Vestenie. Han blev stukket ihjel af hustruens broder, Erik Vestenie 29.7.1580.²⁹ Derfor er det hans døtres ægtefæller, der stævnes i sagen om gården i Sahl. Datteren Margrethe var gift med Niels Jacobsen til Nygaard³⁰ og en datter gift med Torlof Knudsen til Vollsund, tidl. til Haurum i Århus stift. Laurids Steen, sikkert i slægt med ovennævnte Steen-er og sikkert gift med en af Niels Jacobsens døtre, berettede på dennes vegne, at Laurids Ebbesen ikke havde tiltalt ham til herreds- eller landsting og mente, at der først her måtte afsiges dom. Jørgen Daa til Gammelbygaard repræsenterede hans og hustruen Marine Lauridsdatters børn.

Peder Munk påberåber sig, at hustruens første mand har haft gården i 20 år. Da Laurids Ebbesen fremlægger Bertel Hørby's skøde, og hans morbror Laurids Kruse på tinge har klaget over skiftet, hvor gården er givet til Enevolds Lauridsens arvinger, tildømmes Laurids Ebbesen gården. Peder Munk nævnes 1595 i Vesterris, men skrives 30.4.1602 til Kjærsgaard, Staby sogn Ulfborg herred.

1611 nævnes Peder Kuri i Vesterris i Aalborghus lens ekstraskat til Mikkelsdag og jul.³¹ Han ses i Nibe ved ekstraskatten Skt. Mortensdag 1610. Han nævnes igen i Vesterris i ekstraskatterne 1612 og 1613.

Niels Munk til Serridslevgaard, Laurids og Enevold Munk, brødre, skødede 13.4.1615 Iver Juul til Villestrup det gods i Bislev sogn, i Djørup, som de havde arvet efter deres far Peder Munk i Vesterris.³²

Peder Munk og Anne Skade er begravet i Bislev kirke, men der findes ikke nogen gravsten.³³

Peder Munk blev som foged på Vesterris efterfulgt af en slægtning. Peder Kuri var nemlig gift med Maren Nielsdatter Kras, datter af ovenfor omtalte herredsskriver Niels Poulsen Kras i Vestergaard i Møldbjerg, gift med Anne Bertelsdatter (Hørby).³⁴

Niels Poulsen Kras og Anne Bertelsdatters (Hørby) gravsten er opsat på korvæggen i Ø. Hornum kirke og i hendes våben ses en ørn. Våbnet er noget forskelligt fra faderens stående fugl og har mere lighed med Jens Bertelsen (Hørby) i Skovbos segl jf. fig. 19.

Fig. 18. Udsnit af Anne Bertelsdatter Hørby og Niels Poulsen Kras gravsten i Ø. Hornum kirke. Foto forfatteren.

Fig. 19. Jes Bertelsen (Hørby) i Skovbo, efter Danske Adelige Segl, D XV 2.

Peder Kuri i Vesterris stævned 4.9.1616 to mænd i Mariager angående et forskud, de havde fået for at sejle to skuder kalk til Helsingborg.³⁵ Han sagsøgte 18.1.1617 Peder Jensen og Anne Mortensdatter, salig Christen Jensens i Nibe for gæld.³⁶ 8.9.1618 var han død, for da skødede Sofie Ulfstand, salig Claus Podebusks til Barsebæk, til Iver Juul til Villestrup, en gård i Bislev sogn, kaldes Vesterris, som Maren, afgangne Peder Kuris, nu påboer. Sammen med skødet, som nu beror i Landsarkivet i Viborg, findes et kgl. stadfæstelsesbrev dateret København den 27.7.1624 på gården samt på det udlæg, som Sofie Ulfstand har gjort datteren jomfru Vibeke Podebusk for dennes lod i Vesterris.³⁷ Hvordan Vesterris er kommet fra Otto Brahe til Podebuskerne vides ikke.

Det synes nu klart, at fru Ingers søn Bertel Hørby skal henføres til Vesterris i Bislev sogn og ikke til Testrup sogn, som det blandt andet fremgår af Trap Danmark, og at Bertel Hørby i Vesterris er identisk med den under 1546 nævnte Bertel Andersen i Vesterris.

Fru Ingers første mand synes således at have været en Anders Hørby. 1487 nævnes en Anders Christensen i Hørby.³⁸ Bertel Hørby nævnes 1524 i Kongeskatten af Viborg stift, Hindsted herred, som ejer af et par gårde i henholdsvis Hørby og Hostrup, og det er sikkert ”vor mand”.³⁹ Umiddelbart før ham nævnes Vogn Poulsen i Støttrup som ejer af en gård i Hørby og to i Skovby. Vogn Poulsen (Benderup) var fru Ingers farbror. Her er måske en nærliggende forklaring på forbindelsen mellem fru Inger og Anders Hørby. Bertel Andersen Hørby er sikkert o. 1530 kommet til Vesterris som foged for Vitskøl kloster, og det indebærer vel et fødselstidspunkt o. 1500-1505.

Efter Bertel Hørby er sønnen Laurids Hørby blevet foged på Vesterris for kronen. Laurids Hørby var gift med Anne Madsdatter Skade, datter af Mads Nielsen Skade til Østergaard og Elsebe Pallesdatter Splid.⁴⁰ Mads Nielsen Skade og hans far, Niels Madsen Skade i Rebstrup i Sønderup sogn, (død 1566), blev 19.4.1537 stævnet af Malte Lauridsen (Viffert) til Rebstrup og anklaget for under Grevens Fejde at bryde ind på Rebstrup og fjerne hans brevkiste. De dømtes dog ikke, da det ikke kunne bevises, at de havde brevkisten. Niels Madsen Skade har måske været foged på Rebstrup.⁴¹ Også her ses tæt forbindelse til egnen ved Vesterris i Bislev sogn. Niels Madsen Skades far, Mads Jensen Skade til Torup var gift med Kirsten Nielsdatter Høeg, der 1548 var enke i Djørup, Bislev sogn.⁴² Niels Madsen Skade nævnes senere til Nærrild, Nørrild (Østergaard) og Skobling, og det er måske udtryk for, at han har søgt nye græsgange efter sagen med Malte Lauridsen (Viffert). 21.6.1566 fik Niels Madsen (Skade) til Skobling forleningsbrev på tienden af Gunderup sogn, Fleskum herred⁴³

Anders Hørby og fru Inger har måske boet i Hørby. Vesterris' placering kan anskues ud fra en sag 1549 om skel omkring Overgaard i Bislev, hvor gårdene Pindstrup, Solgaard og Vesterris også omtales.⁴⁴

Bertel Andersen Hørbys børn

Bertel Hørbys børn er udførligt omtalt i de nævnte artikler af Anton Blaabjerg og Knud Prange samt i C. Klitgaards artikel om Himmerlandske Slægter i det 16. og 17. Aarhundrede, Familierne Kras, Kuri, Wolf, m.fl. i *Personallhistorisk Tidsskrift* 7,4, 1920, samt i Poul Christensens artikel om Vestergaard i Moldbjerg i *Hanen*.⁴⁵ Yderligere henvises til ”*Slægten Aarup fra Ullits og Kallestrup*”, samt ”*Slægten Hvid fra*

Rinds herred”, og *”Slægtsbog Familien Kristensen*”, alle udgivet af Slægtsarkivet, Viborg med Anton Blaabjerg som genealog.

Som påvist i Anton Blaabjergs artikel og de nævnte slægtsbøger har fru Inger gennem sønnen Bertel Hørby, dennes datter Inger gift med Peder Skriver, deres datter, Margrethe Pedersdatter, gift anden gang med Christen Byrialsen og gennem Bertel Hørbys datter, Anne, gift med Niels Poulsen Kras tusindvis af nulevende efterkommere. Bertel Hørbys børn skal ikke her gøres til genstand for yderligere omtale.

Fru Ingers forbindelse til Busted

Hvorfor og hvornår fru Inger er kommet til Suldrup, kan man kun gisne om, men det var ikke en egn, som var fremmed for hendes første mands familie, der havde tætte forbindelser til Busted kun få kilometer fra Suldrup. I Busted boede fru Kirsten Christiernsdatter (Hørby), datter af Christiern Jensen Hørby og Mette Stigsdatter af slægten Hvide.⁴⁶ Hun var første gang gift med Niels Wærre, der i vidne af Aalborg byting 9.8.1445 nævnes som bymand i Aalborg.⁴⁷

Nis Wærre var herredsfoged i Hornum herred. 7.5.1453, da der udstedtes vidne om en gård i Torpe (Taarup, Vokslev sogn). 16.9.1455 vidnede Niels Wærre ved Aars herredsting i en sag om Torstedbro Mølle. Det er sikkert den tidligere herredsfoged, der møder op.⁴⁸ Niels Wærre i Busted nævnes i tingsvidne 9.2.1456. Han er måske slægtning til Søren Worri, der 12.8.1443 nævnes i et tingsvidne.⁴⁹ 23.6.1462 tilbageleverede Kirsten Christensdatter (Hørby) i Busted, enke efter Nis Wærre, tidligere foged på Aalborghus, Søgaard i Hjeds, Veggerby sogn, til Helligaandsklosteret i Aalborg, som hendes mand havde frataget klostret. Brevet medbesegles af Anders Jepsen i Hørby. Da det drejer sig om slægtens gods, var han sikkert af Hørby slægt.⁵⁰

1505 bekræftede Simon Nielsen, at Søgaard, som hans forældre havde givet Aalborg Hospital, skulle blive ved hospitalet. Det er utvivlsomt en søn af Niels Wærre. Som herredsfoged i Hornum herred nævnes Søren Nielsen i Volstrup første gang 3.3.1483 og sidste gang 6.9.1501. Dennes søn, Peder Sørensen Ridemand i Volstrup, nævnes senere i tilknytning til Søgaard. Sammenholdes patronym, lighed i segl, tilknytning til Søgaard og den familiære efterfølgelse, der ofte ses i herredsfogedembeder, er Søren Nielsen sandsynligt en søn af Niels Wærre i Busted og Kirsten Christiernsdatter (Hørby). Forbindelsen til Busted er sikkert forklaringen på, at fru Ingers svigersøn, Christen Jensen senere bliver herredsfoged i Hornum herred. Nedenstående ses segl af Niels Wærre 1.2.1462⁵¹, Jens Jude 14.7.1477⁵² og Søren Nielsen 24.9.1492⁵³

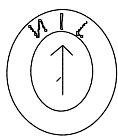

Fig. 20. Niels Wærre
1.2.1462

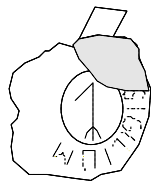

Fig. 21. Jens Jude
14.7.1477

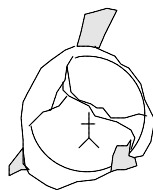

Fig. 22. Søren Nielsen
24.9.1492

Kirsten Christiernsdatter (Hørby), der var død før 2.6.1514, blev anden gang gift med en Jude, hvis fornavn desværre ikke kendes. Deres søn, Jens Jude, solgte 2.6.1514 til Bertel Jensen Hørby i Skovbo den del af Skovbo, som han arvede efter moderen.⁵⁴ Jens Jude nævnes 1484-1515 i Busted. Hans segl har stor lighed med Niels Wærres.

Gunde Jensen i Busted fik mellem oktober 1519 og april 1520 et sandemændsbrev om han skulle være sandemand i Hornum herred.⁵⁵ 1.8.1520 vidnede Gunde Jensen i Busted om Aalborg Helligåndshus' ret til Kalstrup mølle.⁵⁶ 10.7.1531 vidnede Gunde Jensen i Busted om skel mellem Restrup og Hasseris.⁵⁷ 29.9.1533 vidnede Gunde Jensen om skel mellem Mølgaard i Bislev og Djørup.⁵⁸ På dette brev ses hans segl, der helt svarer til Jens Jude. Gunde Jensen må uden tvivl være dennes søn. 1550-1587 træffes Jens Jude i Busted, der også hyppigt kaldes Jep Gundesen, samt en Peder Gundesen i Busted, uden tvivl Gundes sønner. Kronen pantsatte 1563 Busted til Anders Maltesen Viffert til Albæk.

Flere børn af Jens Jude, der nævnes 1484-1515, kendes ikke. Et gæt er nok, at der er en relation til Peder Jude i Teglgård, herredsfoged i Hellum herred, gift med en datterdatter af fru Inger, men herom senere. Ud fra foranstående kan opstilles nedenstående tavle.

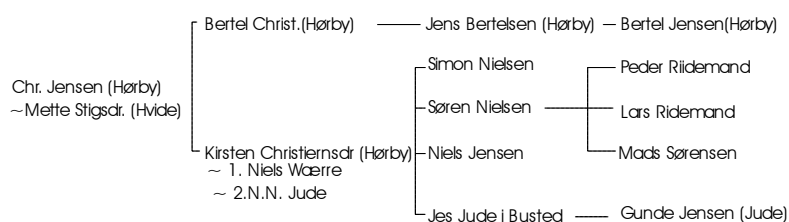

Fig. 22. Tavle over Hørbyer med forbindelse til Busted

Fru Ingers anden mand Just Mortensen i Suldrup

Fru Inger blev anden gang gift med en bonde, som efter børnenes navne må hedde Just. Han nævnes desværre intetsteds sammen med fru Inger, men er vist uden tvivl Just Mortensen i Suldrup. Han nævnes 28.5.1487 i vidne, hvor Aalborg Helligaandskloster, tog lovhævd på en del ejendomme.⁵⁹ 29.10.1487 vidner han om skylden på Per Smeds gård i Aarestrup.⁶⁰ 1492 er han sandemand i en strid mellem Hans Henriksen i Raakildegaard og Henrik Knudsen Gyldenstjerne til Restrup.⁶¹ 10.5.1512 nævnes Just i Suldrup i vidne, givet Lars Bruun i Ellidshøj om tre agre i Guldbæk. Her ses hans segl.⁶²

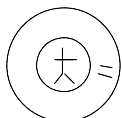

Fig. 24. Just Mortensen 10.5.1512

31.8.1519 nævnes Just Mortensen i vidne om skel mellem Aarestrup, Torstedlund, og Vraa skove.⁶³ 8.11.1519 nævnes han i vidne om kronens lovhævd på Klæstruplund i Vokslev sogn samt blandt andet 25 fæstegårde i blandt andet Suldrup, Veggerby, Bislev og Vokslev sogn.⁶⁴ Også her ses hans segl. 1.8.1520 nævnes han i vidne givet prior Laurids Nielsen, Aalborg Helligaandskloster, om Kalstrup mølle i Veggerby sogn og Langevads eng.⁶⁵ Herefter er han ikke nævnt. Derimod nævnes 10.6.1531 Christen Justsen i Suldrup i et vidne om sandemændstov mellem Restrup og Hasseris.⁶⁶ Dette er sikkert en søn.

Just Mortensen er truffet på Hornum herredsting 1487-1520. Han er født senest 1469. Han var sikkert søn af Morten i Suldrup, der nævnes på Hornum herredsting 1445-62, en mand, der var så kendt, at hans patronym aldrig nævnes. Vi kender også hans segl fra 9.2.1456⁶⁷.

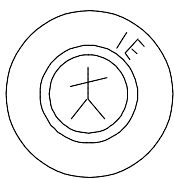

Fig. 24. Morten i Suldrup, 9.2.1456

Morten i Suldrup er født senest 1427, så han kan udmærket have fået en søn født o. 1469. Meget peger på, at Inger Jepsdatter og Just Mortensens børn er født fra o. 1500, mens børnene med Anders Hørby er født sidst i 1400-tallet. Det peger på, at fru Inger er født o. 1475-80 og er blevet gift med Anders Hørby o. 1495-1500. De har så fået to børn, og Anders Hørby er død o. 1500, hvorefter fru Inger blev gift med Just Mortensen. Er hun født 1480 og død 1559 er hun blevet 79 år. Er Just Mortensen død 1531, har fru Inger siddet enke i næsten 30 år. Det forklarer måske den førømtalte bemærkning om fru Inger og Christen Jensens heste, der er fra før 1550. Gården blev drevet med hjælp fra svigersønnen.

Poul Christensen har i *Hanen* nr. 8/1999 fremsat den teori, at Just Mortensen, har udbygget den lille romanske kirke i Suldrup. Teorien baseres på en indberetning 1678 fra præsten i Sønderup-Suldrup, der oplyser at ”de gamle siger sig at have hørt, at en mand, som fordum boede i Peder Nielsens gård i Suldrup, havde samlet Suldrup kirke af tvende kapeller, den ene stod ved Albæk hovedgård, den anden på Rodstedes mark, med vangen (kirkegården) som endnu kendes”. Er teorien rigtig, har Just Mortensen haft let ved at følge ombygningen, for kirken lå så at sige i baghaven til hans gård, se kortet fig. 28.

Fru Ingers svigersøn, herredsfoged Christen Jensen i Suldrup

Christen Jensen i Suldrup stævnedes 19.4.1537 Christen Sommer til Gjandrup, nu Fussingø, Aalum sogn, Sønderlyng herred for rettertinget angående en broderlod i Pigsgaard i Nørbæk. Christen

Fig. 26. Suldrup kirke
Foto forfatteren 2002.

Sommer har købt gården og en lund på Hvidding mark for 500 mark og får dom, at han kan beholde gården, hvis han kan bevise sin arveret, i modsat fald skal han beholde den som pant.⁶⁸ 4.5.1537 tildømmer landstinget Christen Jensen sin part i gården, som han beviste ikke at have solgt. Christen Sommer kan tiltale de medarvinger, der har solgt ham mere, end deres parter udgjorde.⁶⁹

Christen Jensen var efter alt at dømme af adelsslægten Pig, sikkert sønnefatterson af Jens Pig til Pigsgaard i Nørbæk sogn mellem Hobro og Randers. Gården blev først kaldt Beg (Nørbeg d.v.s. Nørbæk), senere Pigsgård og så igen Beg. 1421 solgte Jens Pig og hans svigersøn, Bertel Esbernsen, en gård i Nørbæk til Mogens Pig, der pantsatte den til Jens Kande til Gjandrup, fra hvem Jens Pig 1436 indløste den. Dennes søn, Isak Pig, overlod før 1439 sin broderdel i gården til sin svoger Bertel Esbernsen, hvis enke Ingeborg Pig ægtede Anders Stigsen (Hvide?), der 1451 overlod sin stedsøn, Esbern Bertelsen, sin hustrus og sine børns andel i gården. Esbern Bertelsens børn solgte gården til Christen Sommer til Gjandrup.⁷⁰ Christen Sommer var gift med Anne eller Berte Pig, datter af Mogens Pig, der var broder til Jens Pig

Christen Jensen i Suldrup nævnes som herredsfoged fra 28.4.1550⁷¹ til 26.8.1577.⁷² Forgængeren Jacob Jensen i Borup, Buderup sogn, nævnes 24.9.1545. 6.7.1579 var Jens Christensen herredsfoged.

1556 har vi så Morten Jensen i Siems vidne, at da han var Axel Juels køgemester holdt fru Inger i Suldrup og Christen Jensen 10 heste til gæsteri og det samme i Oluf Munks tid.⁷³ Vidnet skal sandsynligvis forstås sådan, at fru Inger og Christen Jensen har været sammen om en krongård. Måske har gården har været delt i 2, hvoraf fru Inger har haft den ene og Christen Jensen den anden del, men formodentligt har stået for driften af begge. Grunden til at få gæsteriet frem kan være, at Christen Jensen var fritaget for afgift af sin del, mens han var herredsfoged. 1562 havde han dog en anden gård i Suldrup, der nævnes i Aalborghus lens jordebog, Suldrup sogn og by: ”Christen Jensen, 3 sk leding, 1 svin. Denne gord haver 8 Heste Gæsteri. Forne Christen Jensen quit, medens han er Herredsfoged”.⁷⁴

1562 stævnes Christen Jensen af svigersønnen Peder Jude i Teglgård på dennes hustru, Anne Christensdatters og medarvingers vegne. Det må være fordi Christen Jensens hustru er død, og hendes del af Suldrup mark skal deles mellem hendes børn, blandt andet Peder Judes hustru. Peder Jude kræver ny rebning af Suldrup mark og får ret i, at rebningen er forkert. Hans hustru får derved mere jord tildelt. Forklaringen må være, at fru Inger blandt andet har ejet en del af Suldrup mark. 31.7.1562 sælger Christen Jensen og medarvinger

gården i Dyrby til Otte Brahe. 29.7.1570 stævner Peder Jude Christen Jensen, for omkostninger ved sagen om rebningen. Peder Jude har 24.6.1570 fået en æskning og et vidne af Hornum herredsting om betaling af kost, tæring og brevpenge. Christen Jensen anker til landstinget, der afgør, at Peder Jude ikke har krav på dækning af omkostninger bl.a fordi han har fået mere jord.⁷⁵

Ud fra registreringerne kan man antage, at Christen Jensen er født o. 1505-10. Han døde formodentligt o. 1577-79.

Herredsfoged Christen Jensen (Pig) i Suldrups børn

1. Jens Christensen

Ældste søn var sikkert Jens Christensen, der 1562 var i Svenstrup, myndig. Han er født før 1544 og er givet opkaldt efter sin farfar. I vidne af 9.11.1562 om skel mellem Kirketerp og Veggerby mark nævnes han i dommers sted. Han mødte 4.6.1576 for Erik Rud til Fuglsang. 14.10.1577 var han tinghører, men 6.7.1579 herredsfoged. Det var han endnu 28.10.1600, hvor han nævnes i vidne om degneboligen i Aarestrup.⁷⁶ Han efterfulgtes utvivlsomt af sønnen, Christen Smed.

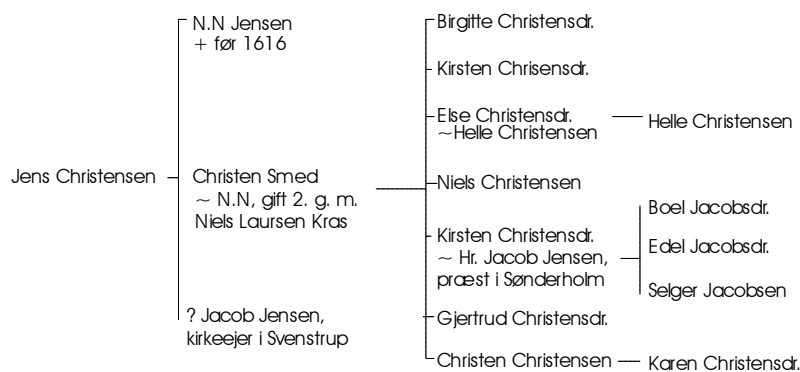

Fig. 27. Børn af herredsfoged Jens Christensen i Svenstrup

Christen Smed nævnes 1597, 1598 og 1608 under kirkeejere i Svenstrup.⁷⁷ Søren Ibsen i Findstrup i Dall sogn, stævned ham i perioden 22.6-3.8.1616 for kaution for en afdød bror.⁷⁸ Han stævned 18.1.1617 Niels Christensen i Taarup, Vokslev sogn, for landgilde af hans gård.⁷⁹ 1634 ”stedte” Niels Laursen Kras den gård i Svenstrup, som Christen Smed fradøde.⁸⁰ Niels Laursen Kras blev formodentlig gift med enken. Christen Smeds børn var Birgitte, Kirsten, Else, Niels, Gjertrud, Christen og Kirsten. De stævnedes 1635 i en sag vedrørende

fru Helvig Kaas til Restrup og hendes lavværge og foged, Anders Jensen i Binderup Nedergaard, sikkert for et tingsvidne Christen Smed har udstedt og dermed var ansvarlig for.⁸¹

Else var gift med Helle Christensen, der 1654 havde en gård ved Svenstrup Vestre mølle, måske Christen Smeds gamle gård, og 1674 var i Vestergaard i Moldbjerg, også en af slægtens gamle gårde.⁸² Den anden datter med navnet Kirsten var gift med præsten Jacob Jensen i Sønderholm, og de havde børnene Selger, Boel og Edel.

2. Inger Christensdatter

Lad os nu vende os til Christen Jensens datter Inger, sikkert opkaldt efter fru Inger. Hun var gift med Lars Thomsen i Snorup, en stor gård i Bislev sogn under Pandum. Han nævnes her 10.3.1546⁸³ og 1571. Faderen var sikkert Thames Jensen, 1520 i Snorup.⁸⁴ Inger Christensdatter levede 17.1.1587, hvor hun som enke fik lov til at beholde gården uden stedsmål, så længe hun ikke giftede sig.⁸⁵

3. Barbara Christensdatter

Barbara levede 31.7.1562. Navnet optræder også i slægtslinien efter Christen Jensens bedstefaders søster Ingeborg Pig, hvis sønndatter Barbara Esbernsdatter er med til at sælge det gods til Christen Sommer, som Christen Jensen beviste at være arving til og derfor vinder tilbage.

4. Just Christensen

Christen Jensens søn Just nævnes først blandt de umyndige børn, sikkert et fingerpeg om, at han er næstældste søn, opkaldt efter morfaderen. Han er født efter 1544 og nævnes i Kronens Skøder, 28.4.1580. Anders Maltesen (Viffert) til Albæk får da skøde på 6 gårde i Hjeds og 2 gårde og et kirkebol i Suldrup. Skødet lyder:

“Vor og kronens rettighed og herlighed i et kirkebol, som Jens Nielsen påboer, yder til præsten i Sønderup. Præsten giver til os og kronen: 1 brensvin, 1? gæsteri - ydes til Aalborghus, til Pandum 1/4 fedeko.

Vor og kronens rettighed og herlighed i 2 jordegne bøndergårde og et bol, som er bygget af den ene gårds ejendom sammesteds: 1. Just Christensen påboer, 3 sk leding, 1 brensvin, 8 hestes gæsteri. 2. Af den anden gamle Just påboer med det boel, som deraf er bygdt og som Søren Mortensen i Teglgård tilhører og Anders Ibsen nu påboer, 2 skp rug, 2 skp byg, 5 skp havre, 1 pd smør 1 får, 1 lam, 1 gås med 2 skp havre, 2 høns, 8 sk galtpenge, 4 alb sildepenge, 2 kander honning, ? hestes gæsteri og bruges til samme tvende jordegne bøndergårde en øde gårds eje, kaldes Nerup, under samme skyld, hvilke fornævnte gårde og gods osv. 26. april MDLXXX.”

Her er de to gårde interessante. Unge Just Christensens gård har samme ydelse, som Christen Jensens havde 1562 og det er nærliggende at antage, at han er herredsfoged Christen Jensens søn, der har overtaget gården.

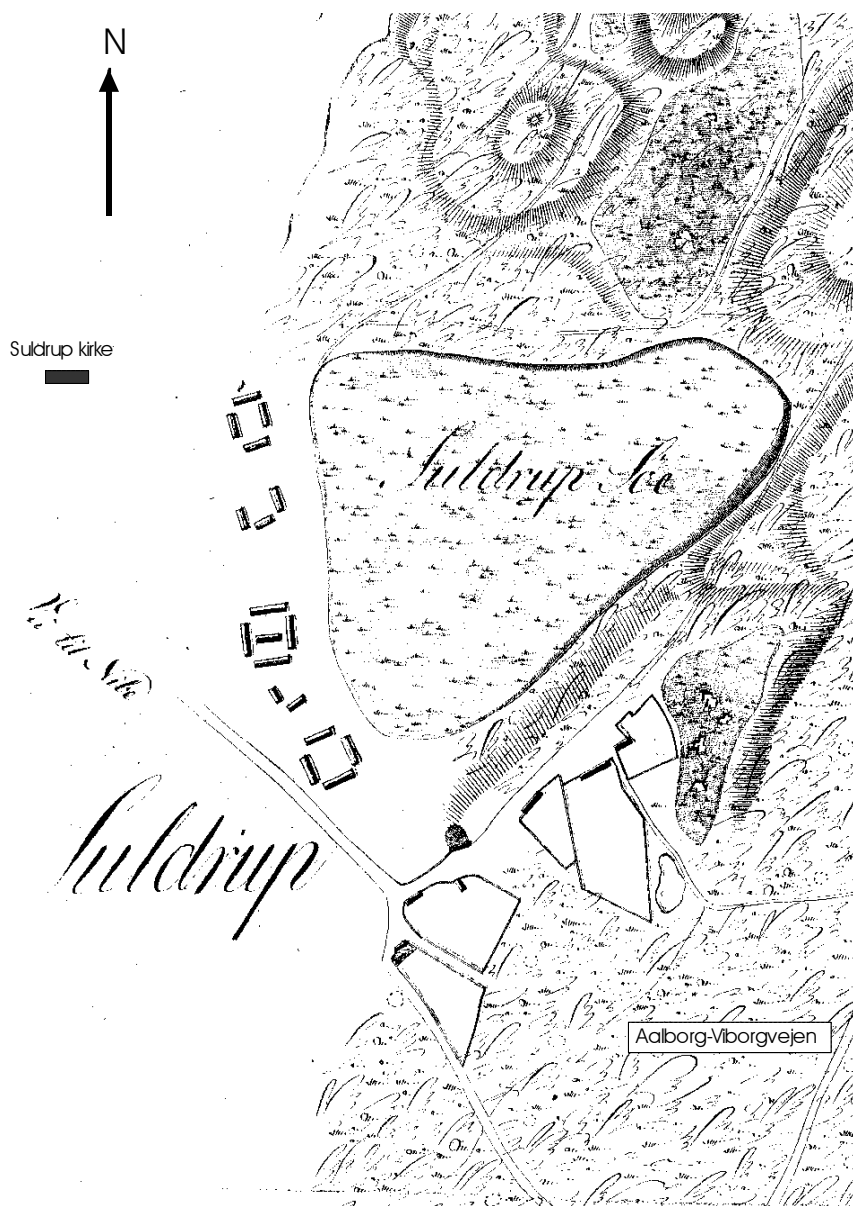

Fig. 28. Gårdene i Suldrup 1798, RA, KTS, Vejdir. kort 1425-2. Gårdenes antal og placering har på fru Ingers og Christen Jensens tid sikkert ikke være meget anderledes. De har formodentligt haft en eller to af de viste 4 store gårde. Suldrup kirke indtegnet på kortet og angivet med moderne skrift ligesom Aalborg-Viborgvejen. ”

Gamle Justs" gård er også interessant. Den nævnes i Aalborghus lens jordebog 1562, fæster Christen Justesen, afgift 6 sk leding, 2 skp rug, 2 skp byg, 5 skp havre, 1 pund smør, 1 får, 1 lam, 1 gås med korn, 2 høns, 8 sk galtpenge, 4 alb sildepenge, 2 kander honning, 10 hestes gæsteri. Afgifterne er som gamle Just Christensens i 1580, bortset fra en lille forandring i leding og gæsteri, der sikkert skyldes udskillelsen af bolet og viser, at det er en helgård. Ud fra rækkefølge og navne kan vist antages, at "Gamle Just" er Christen Justesens søn. Christen Justsens segl⁸⁶ adskiller sig dog fra Just Mortensens. Det forklares måske ved fejl i besegling eller at seglet er lånt, idet der ses to ens segl på dokumentet.

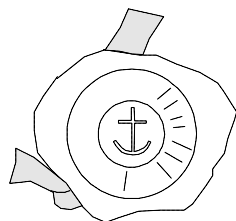

Fig. 29. Christen Justsen 10.7.1531

Han er givetvis den Christen Justsen i Suldrup, som nævnes 10.7.1531 i vidne af Hornum herred.⁸⁷ Jon Madsen (Viffert) stævner 1535 Just Povelsen i Hyllested, Niels Poulsen i Hjeds og Christen Justsen i Suldrup for gods, som de har taget fra ham.⁸⁸ Christen Justsen nævnes 16.3.1535 i samme sag i vidne om gods frataget Jon Madsen (Viffert), mens han var drevet fra Torstedlund under Grevens Fejde.⁸⁹

Just Mortensen, fru Ingers anden mand, forsvinder fra kilderne o. 1520. Christen Justsen dukker op første gang 1531. Min formodning er, at Christen Justsen er søn af Just Mortensen, måske af et tidligere ægteskab. Ved Just Mortensens død efter 1520 han måske ikke været klar til at overtage gården efter faderen, og fru Inger har så taget Christen Jensen som foged, måske fordi han var hendes svigersøn eller blev det. I forbindelse med, at Christen Jensen blev herredsfoged o. 1550 har han vel fået sin egen gård. Den før omtalte bemærkning om, at fru Inger og Christen Jensen betalte for 10 hestes gæsteri, er jo netop fra før 1550, og grunden til, at gæsteriet kommer frem kan være, at der kommer en ny fæster ind på gården, formodentlig Christen Justsen, som i Aalborghus lens jordebog 1562 nævnes med netop 10 hestes gæsteri.

En interessant ting ved kronens skødning af gamle Justs gård til

Anders Maltesen (Viffert) 28.4.1580, er bemærkningen om bolet, som er udskilt fra gården. Bolet ejes af Søren Mortensen i Teglgård, der var gift med herredsfoged Christen Jensens datter, Anne Christensdatter, der første gang var gift med Peder Jude, der sikkert også har ejet bolet. Fru Inger har måske ejet en del af gården.

Lad os nu vende tilbage til unge Just Christensen, som kun er fundet nævnt 2.11.1590, hvor han nævnes som tingsvidne i sandemændsbrev om skel mellem Støvring, Mastrup og Juelstrup præstegårds marker.⁹⁰

For at udrede mere om unge Just Christensen skal vi se lidt på ejere af Albæk hovedgård i Suldrup sogn og ejerskabet til gårdene i Suldrup. 28.4.1580 fik Anders Maltesen Viffert skøde fra kronen på nævnte gårde i Suldrup. Anders Maltesen Viffert, død 1601, solgte 1600 Albæk og dermed også gården i Suldrup til Niels Krabbe til Torstedlund, død 1626. Niels Krabbes søn, Iver Krabbe, ejede Albæk til sin død 1641. Iver Krabbes broder, Gregers Krabbe, bestyrede en tid Albæk for Iver Krabbes 2 døtre. De ægtede henholdsvis Anders Sandberg til Kvelstrup, død 1677, og oberst Mogens Kruse til Spøttrup, død 1678, der i fællesskab overtog Albæk. Mogens Kruse solgte 1663 sin hustrus andel til Jacob Faber i Skive, som 1667 solgte til Anders Sandberg, hvis søster Birgitte Sandberg 1675 solgte gården til Dorthe Daa til Torstedlund.

I matriklen 1664, der ikke har nået at tage højde for ejerskiftet, er Mogens Kruse nævnt med 5 gårde i Suldrup. Her rettes interessen mod en gård, fæstet af Just Mortensen, hartkorn 5 tønder 2 1/7 skæppe 2 album 1 5/7 fjerdingkar. I matriklen 1688 står gården med Just Mortensen og Morten Justsen, utvivlsomt far og søn, som selvejere af bondeskylden, mens herligheden ejes af Peder Benzon til Havnø. Just Mortensen var, som senere omtalt, gift med Kirsten Jespersdatter af Nørbæk præstegård.

Just Mortensen var rimeligvis søn af Morten Christensen i Suldrup, der døde 1642 og nævnes 10.10.1642 i en sag på Hornum herredsting. Maren Christensdatter var stævnet for at have ladet sin mand begrave inde i kirken, hvilket var forbudt. Jens Jørgensen i Hyllested vidner, at Maren Christensdatter havde bedt ham grave en grav i Suldrup kirke til hendes mand, Morten Christensen. Hun oplyser, at hendes forrige mand, der var død 36 år tidligere, allerede var begravet i kirken, foruden et par børn. Af sagen fremgår, at hendes husbond, Niels Krabbe, dengang - 1606 - intet havde imod det. Maren Christensdatters søn, Just Mortensen, var da også meget syg "da det var stor vinter og fog, så jeg fattige og rodløs quinde kunne ikke da så hastig fange bud til min gode hosbonde eller lensmand..." Hun har brudt loven, men anfører som formildende omstændighed, "har også

givet kalk og disk til kirken og lys, som endnu findes i kirken, da jeg nedsatte ham". Alterkalken findes endnu i Suldrup kirke. Langs omkrandsen står:

"ERLIG OC VELACHT MAND MARTEN CHRISTENSEN *
ERLIG OC VELACHT KVINDE MAREN CHRISTENSATER *
1630. Midt på bægeret står: SALIG CHRISTEN IVSTEN TIL EN
EVIG HVKOMMELSE. I bunden af kalken står W: XXI LOT

Fig. 30. Alterkalken i Suldrup kirke, foto forfatteren

Ud fra ovennævnte registreringer og enkelte andre, som ikke nærmere dokumenteres, kan nedenstående oversigt opstilles over Morten i Suldrup og Christen Jensens gårde i Suldrup:

Selvejer Mortens gård, 6 skilling i leding

Dato	Bruger/fæster	Ejer
1448,53,55,56,62	Morten i Suldrup	Morten i Suldrup
1487,92,1512,19,20	Just Mortensen	Just Mortensen
1531,37	Christen Justsen	?Fru Inger, ?Kronen
1562	Christen Justsen	Kronen
28.4.1580	Gamle Just	Anders Maltesen Viffert, Albæk
1606		Niels Krabbe

Herredfoged Christen Jensens gård, 3 skilling i leding

Dato	Bruger/fæster	Ejer
1537,56	Christen Jensen	?Kronen
28.4.1580	Unge Just Christensen	Anders Maltesen Viffert til Albæk
1606	Chr. Justsen, + 1630	
1630	Morten Christensen, + 1642, ~Maren Christensdr. Schiønning	
1642	Just Mortensen Schiønning ~Kirsten Jespersdr. fra Nørbæk	
1664-matriklen	Just Mortensen	Mogens Kruses arvinger
1688-matriklen htk 5-2 1/7-1 5/7	Just Mortensen og Morten Justsen, ejer bondeskylden	Peder Benzon til Havnø, ejer herligheden

Maren Christensdatter Schiønning er født o. 1580 og døde o. 1652 i Suldrup og er vist uden tvivl datter af Christen Schiønning, der boede i Lille Binderup 21.1.1615 og da var kronens delefoged i Aars herred.⁹¹

Hendes broder var Christen Schiønning i Binderup, der før 11.3.1626

var herredsfoged i Aars herred og nævnes som sådan til 1663.⁹² Han var gift med Else Andersdatter, født senest 1600, død efter 1630, datter af herredsskriver i Aars herred, Anders Jensen i Klotrup og Inger Jensdatter⁹³ Blandt Christen Schiønning's børn nævnes Anders, herredsfoged efter faderen, ejede Mølgaard i Aars herred, gift med den adelige Else Pors, Inger gift med Niels Eskesen i Kastrop, tidligere foged på Restrup, søn af præsten Eske Ibsen i Gjedsted, Kirsten gift med Jørgen Justsen i Dall, herredsfoged i Fleskum herred, Anne I gift med Laurs Brams i Findelstrup, NN gift med Moust Nielsen i Sønderlund, Kirsten bosat og gift i Malmø, Anne II gift med Anders Michelsen i Kællingetand, søn af Michel Skriver, Karen Christine gift med herredsfoged i Onsild herred, Mourits Pedersen i Handest og Gjertrud, gift med Søren Christensen i Rise, sikkert sønnesøn af Anders Christensen i Rise, herredsfoged i Aars herred 1607-21.⁹⁴

Morten Christensen, død 1642, er uden tvivl Christen Justesens søn. Ud fra ejerforløb på den nævnte gård, skift i navne og tidsforløb, synes det rimeligt at antage, at Christen Justsen, død 1630, er søn af ”unge Just”. Om Just Mortensen, der kaldte sig Schiønning efter moderen, og Kirsten Jespersdatter har Poul Christensen fortalt i *Hanen*.⁹⁵ Kirsten Jespersdatter var datter af præsten Jesper Pedersen Lindholt i Nørbæk sogn, hvor han efterfulgte Simon Rasmussen, død 1604.⁹⁶ Denne var utvivlsomt søn af formanden Rasmus Schiønning, 1565, 84 præst i Nørbæk, hvis forbindelse til fru Ingers slægt senere omtales.

Just Mortensen Schiønning og Kirsten Jespersdatter havde som nævnt børnene Morten, Peder og Karen. Peder Justsen Schiønning var gift med Bodil Nielsdatter og var 1671 kronens delefoged i Nibe og er omtalt flere gange i C. Klitgaard, Nibe Bys Historie indtil 1728. Karen Justdatter Schiønning, født 1631, død 17.12.1712, gift første gang med Claus Hansen Viinholt, død 21.5.1682 i Aars, tingskriver i Aars herred og degn i Aars og Haubro menigheder, gift anden gang med Ludvig Christensen, degn samme sted.⁹⁷

5. Anne Christensdatter og Peder Jude i Teglgaard

Herredsfoged Christen Jensens datter Anne var gift med Peder Jude. Peder Jude, foged på Aalborg slot, fik 5.7.1556 brev på en gård i Skørping sogn, og det er sikkert ”vor mand”.⁹⁸ Han omtales 1556 i to vidner.⁹⁹ 1561 blev på Viborg landsting afsagt dom mellem Otte Brade, lensmand på Aalborghus, og nævninger i Hellum herred, der havde svoret en mand fri ved et stimandstov (vidne om stimænd), selv om han havde ligget på lur om natten og overfaldet Peder Jude.¹⁰⁰ Peder Jude og hustruen fik 1.7.1567 livbrev på kronens gård Tersted, hvor han boede, fri for afgifter, mens han var herredsfoged.¹⁰¹

I tiden op til 1571 nævnes Peder Jude i en del vidner af Hellum herredsting i De Ældste Danske Arkivregistraturer (ÆA). Der gik mange historier om ham, blandt andet om hans pagt med Djævelen, hvorom der berettes i Klaus Gjerdings bog *Hellum Herreds Beskrivelse*.¹⁰²

Peder Jude levede 1572, hvilket fremgår af en sag ved Viborg landsting.¹⁰³ Teksten i tingbogen er næsten ulæselig. Ud fra enkelte ord er det dog klart, at det er den sag, der 23.5.1573 er for rettertinget på Dronningborg. Peder Jude var da død.¹⁰⁴ På den ene side Christen Elbeck i Hvanstrup, som stævner Jens Kjærulf, Peder Schiønning (på hustruernes vegne) og andre arvinger efter Peder Jude angående breve på gamle Niels Elbecks efterladte gods, som Peder Jude har fremlagt på landstinget. Peder Judes andre børn repræsenteres af Palle Gris, der 1561 var foged på Aalborghus og 1566 fik pant i Tustrup i Hellum herred.¹⁰⁵ Han blev sikkert foged på Aalborghus efter Peder Jude. Part i sagen er også Kirsten Lykke til Nørlund, som Peder Jude måske har hjulpet og på den måde kommet ind i sagen. Peder Schiønning og Jens Kjærulf, dømmes fri for stævningen.

Peder Jude er født o. 1520-25, og han døde 1572-73. Svigersonnernes slægtsmæssige placering står hen i det uvisse. Et gæt kunne være forbindelse til Mosbæk, Sønderup sogn, hvor vi 1564, 82 har en Peder Kjærulf, herredsfogedslægterne i Kjær og Jerslev herred eller Kjærulferne på Hornsgaard i Slet herred. For Peder Schiønning gættes vel på herredsfogedslægten Schiønning i Aars eller Synderlyng herred.

Peder Judes herkomst kendes ikke. Navnet Jude, Jyde, Yde, Jude er ret almindeligt i området. 1445-70 nævnes Hans Jude, borgmester i Aalborg.¹⁰⁶ Jens Jude nævnes 1484 og 1514 i Busted.¹⁰⁷ Anne Gundisdatter (?Munk) skødede 1494 til sin svoger Peder Jude i Troelstrup et bol og en gård i Skals og samtykkede et skøde til bisp Glob.¹⁰⁸ Måske samme Peder Judes tog 1498 lovhævd på gods i Hellum herred.¹⁰⁹

1536 var Niels Jude foged på Restrup, Sønderholm sogn.¹¹⁰ Jacob og Svend Jude, sikkert brødre, overdrog 17.11.1541sammen med Poul Veyer inventaret på Hald til Christoffer Rosenkrands.¹¹¹ Svend Jude fik 1542 brev på Testrupgaard.¹¹² 1546 fik Viborg hospital dog brev på gården.¹¹³ Forbindelsen er interessant, idet vi her senere træffer Hans Lauridsen, som 1561 var skriver på Hald. Jacob Jude, foged på Hald, fik 1542 brev på Nøragergaard i Durup sogn, Gislum herred.¹¹⁴

De nævnte Juder har alle funktion som fogeder. De kunne tænkes at være slægtninge til, måske børn af Jens Jude i Busted.

Peder Jude var som nævnt 1556 foged på Aalborghus. Niels Wærre, der var gift med Kirsten Christiernsdatter Hørby, var også foged på Aalborghus og hun var anden gang gift med en Jude. Omkring 1565-

69 var Laurids Bertelsen Hørby foged på Aalborghus. Noget kunne tyde på, at fogedembedet på Aalborghus og Vesterris i en periode er gået i ”arv” blandt slægtninge, mens Otte Brahe var lensmand og i øvrigt købte en del gods af Hørby-slægten. Dette kunne være et tegn på at Peder Jude også er en slægtning, måske mest sandsynligt søn af Kirsten Christiernsdatter Hørbys og N.N. Judes søn Jens Jude i Busted.

Fru Ingers svigersøn Søren Ged og hans slægt

Fru Ingers datter Anne var som nævnt gift med Søren Ged i Veggergaard. Også her er der tale om en herredsfogedslægt. Søren Ged nævnes 26.7.1537 som rebsmand.¹¹⁵ Han levede endnu 1582 og var uden tvivl søn af Peder Ged (II), herredsfoged i Aars hrd, der 8.7.1511 og 1518 nævnes i Veggergaard, Skivum sogn.¹¹⁶

Navnet Ged var ikke ukendt i Himmerland. 3.8.1401 var Lars Ged vidne, da Niels Jensen af Klæstruplund, Vokslev sogn, skødede gården til kronen ved Mogens Munk, lensmand på Aalborghus.¹¹⁷ Brødrene Lars og Jens Ged skødede 6.9.1406 Mølgaard i Hornum herred, Gammelvads mølle og en gård i Astrup til dronning Margrethe.¹¹⁸ Godset havde de arvet efter Jens Kande. En anden Jens Kande var 1436 foged på Aalborghus.¹¹⁹ Denne er måske den Jens Andersen Kande til Gjerndrup, hvis datter var gift med Oluf Sommer til Gjerndrup. Dennes søn Christen Sommer stredes, som nævnt ovenfor, med Christen Jensen (Pig) angående Pigsgaard og en lund på Hvidding mark. Som nævnt nedenfor var der senere strid mellem Søren Ged og Christen Schønning angående gods i Hvidding. Noget tyder på, at der langt tilbage har været slægtsrelationer mellem slægterne Ged og Kande.

Per Ged (I), væbner, nævnes 16.9.1455 i vidne af Aars herredsting vedrørende Torstedbro mølle.¹²⁰ 1496 udstedte Peder Ged, væbner, pantebrev på to gårde i Brøndum sogn til Per Brockenhus, der 1497 fik skøde på gårdene.¹²¹ Ingen af disse Peder Geder nævnes i Veggergaard, men den 1496 og 1497 nævnte er måske søn af den 1455 nævnte og identisk med den 1511 og 1518 nævnte herredsfoged.

Søren Ged var herredsfoged 28.7.1545, hvor han, Poul Mortensen i Aagaard, Peder Ged i Sønderlund m.fl. udstedte tingsvidne.¹²² Søren Ged havde 1558 en strid med Christen Schønning i Hvidding, Sønderlyng herred. Denne fik 23.8.1554 livbrev på en bondegård i Hvidding, som han er medarving til, og hvor hans moder boede, mod afgift til kronen og skæppeskyld til medarvingerne.¹²³ Søren Ged stævnedes 2.9.1558 Christen Schønning angående den gård i Hvidding, han boede i. Søren Ged, anfører, at Christen Schønning sidder på en

halvgård, som er hans og hans børns arvegods, men ikke vil betale stedsmål. Christen Schiønning vedgår, at halvdelen af gården tilhører Søren Ged og hans børn, og at han giver skæppeskyld, men vil ikke betale stedsmål, da det er bondegods. Efter dommen skal han ”stede og fæste” gården af Søren Ged.¹²⁴

Angående et eventuelt slægtskab mellem Christen Schiønning og Søren Ged er min formodning, at de har samme mor, der først må have været gift med Søren Geds fader, Peder Ged og anden gang med en Schiønning.

Leder man efter en ”passende” Schiønning i Hvidding peger pilen vel på Lars Schiønning, der nævnes 1522 og 1532 i Hvidding og 1547 som herredsfoged i Sønderlyng herred. Lars Schiønning nævnes 1522 i regnskab over sagefald vedrørende en sag, hvor han og 3 andre udlovede 33 øksne i anledning af, at sandemændene uretmæssigt havde gjort Christen Suder i Helstrup fredløs for manddrab.¹²⁵

1532 befalede kongen adelsmænd at afgøre en strid mellem Christen Jensen i Fjelsø, Niels Jensen i Møldrup, Las Schiønning i Hvidding, Niels Andersen i Torup, Jens Christensen i Vesterris, Erik Lassen i Bjerring, Peder Bygom og Christen Jensen i Aalestrup på den ene side og Maren, Poul Byrialsens enke, og lavværge, sønnen Anders Poulsen i Lund, på den anden side angående deres hustruers fædrene og mødrende ”penning, bode i løssz ør och boo pendinge, røringdis och vrøringdis godz”, som skulle være tilfaldet dem efter Inger (Inger Mortensdatter, Poul Byrialsens første hustru), som boede i Lund og Poul Byrialsen.

Ligeledes havde de tiltale mod Maren angående noget jordegods og møller, som Poul Byrialsen uretmæssigt skulle have solgt eller pantsat så det ikke blev til deres fordel. De mente, at der var begået arvesvig.¹²⁶

Lars Schiønning, herredsfoged i Sønderlyng herred blev 1547 stævnet af Axel Brahe.¹²⁷ 2.9.1553 fik Jens Schiønning, sikkert en søn, der for nogen tid siden kom til at dræbe Jens Munk, sin fred igen, da han med brev fra afdødes slægt og venner havde bevist, at han havde stillet dem tilfreds.¹²⁸ 31.7.1565 nævnes Jens Schiønning i Hvidding, herredsfoged i Sønderlyng, i en sag mellem præsten hr. Rasmus Schiønning i Nørbeg – sikkert en slægtning - og Niels Munk i Gjessinggaard.¹²⁹ 13.9.1568 nævnes Jens Schiønning endnu som herredsfoged.¹³⁰

Lars Schiønning var formodentlig søn af Peder Schiønning, der 1489, 90 og 99 nævnes i Hvidding.¹³¹ Hans brødre var Jacob Schiønning, der 1537 var mester i Viborg, senere biskop samme sted.¹³² og Simon Schiønning, der 1526 var præst i en købstad i Århus stift, men 1529 og 21.9.1555 var præst i Thorsager.¹³³ Når Jacob og Simon Schiønning gik præstevejen kunne det skyldes indflydelse fra Morten Hegelund, en af

reformationens forkæmpere, der var præst i Vorning, indtil han 1527 flyttede til Aalborg, og broderen Mads Hegelund, der blev hans efterfølger. Hvidding ligger i Vorning sogn.

At Christen Schiønning ikke vil betale stedsmaal af gården i Hvidding kan skyldes, at der er tale om familiens gamle gård. Ved moderens død er halvdelen tilfaldet Søren Ged, der altså må være en halvbroder til Christen Schiønning. Lars Schiønning ser altså ud til at have været gift med en datter af Poul Byrialsen i Lund eller Roumlund, som 3.6.1492 blev adlet af Kong Hans og hørte til de berømte ”De Rinds Herreds Knaber”.

18.5.1573 mageskiftede Søren Ged i Veggergaard, herredsfoged i Aars herred, med kronen og afgav den jordegne gård i Hvidding mod en gård kaldet Lynnerup i Skivum sogn, som er frit bondeej. ¹³⁴

Det er bemærkelsesværdigt, at fornævnte herredsfoged Christen Jensen (Pig) også er forbundet til Hvidding, hvor også herredsfogedslægten Schiønning er stærkt repræsenteret.

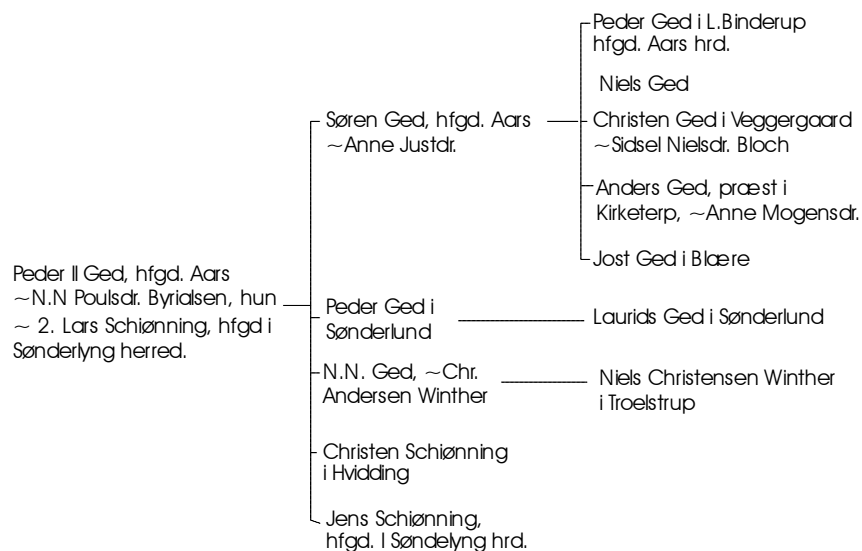

Fig. 31. Slægtstavle Ged-Byrialsen-Schiønning-Winther

Søren Ged og Anne Justdatters børn var antageligt:

1. Niels Sørensen Ged. Hans søn Søren Nielsen Ged, født o. 1583, død 1679, var herredsfoged i Fleskum herred.
2. Christen Ged, gift med Sidsel Nielsdatter Bloch, datter af Niels Bloch, herredsfoged i Hindsted herred. Fik 25.6.1573 livbrev på Veggergaard, ¹³⁵ som kronen 17.11.1582 afhændede til Niels Joensen (Viffert) til Torstedlund. ¹³⁶ Nævnes 18.11.1582 i

- Veggergaard sammen med Søren Ged, vist en søn. De pålagdes da at svare afgifter til Niels Joensen (Viffert).¹³⁷
3. Anders Ged. født o. 1530, død o. 1613 i Kirketerp, Veggerby sogn, gift med Anna Mortensdatter, (Mogensdatter), død o. 1648. Sognepræst i Bislev og Veggerby 1560,¹³⁸ 1572 medlem af Guds Legemes Lav i Aalborg,¹³⁹ 1584 provst i Hornum herred og gav 4.3.1584 fuldmagt til gejstlighedens hyldning af kong Christen IV.¹⁴⁰ Enken blev gift med efterfølgeren, Niels Jacobsen.
 4. Peder Ged, 1574 herredsskriver i Aars herred, hvor han nævnes sammen med faderen og broderen, Just Ged i Blære.¹⁴¹ 1574 kaldes han Peder Ged i Riis, herredsskriver, hvor han nævnes sammen med faderen, Troels Grøn, Germand Schiønning og Christen Grøn i Binderup.¹⁴² 17.7.1574 nævnes Peder Ged i Lille Binderup sammen med børnene Søren, Tames og Anne Pedersdatter og hendes mand Niels Roed i en sag om Ravnkilde præstegård, som Niels Roed har haft.¹⁴³ 1578 blev herligheden af hans arvelod i en gård i Store Binderup, som kronen ejede, af kongen skødet til Jørgen Lykke til Overgaard. 1599 herredsfoged i Aars herred, fik 13.10.1599 bevilling et øde byggested, fri for landgilde, ægt og arbejde, så længe han er herredsfoged.¹⁴⁴ Hans kone er måske Sidsel Ibsdatter i Lille Binderup, der 8.3.1606 fik stadfæstelse på kronens part af korntiende af Blære og Skivum sogne¹⁴⁵ og 1617/1618 opføres i Aalborghus lens jordebog som bruger af en gård i Lille Binderup.¹⁴⁶
 5. Just Ged. Utvivlsomt opkaldt efter morfaderen. Han var 1574 i Blære som nævnt ovenfor. Hans datter blev 1578 gift med Christoffer Griis, Strandbygaard i Blære sogn, og han kaldes her velbyrdige Just Ged til Strandbygaard i Blære.¹⁴⁷

Andre med navnet Ged

1535¹⁴⁸ og 28.7.1545 nævnes Peder Ged i Sønderlund i Skivum sogn,¹⁴⁹ sikkert en ”ny” Peder Ged, formodentlig bror til Søren Ged. Den jordegne bondegård Sønderlund i Skivum sogn ejedes 17.2.1552 af Lars Ged,¹⁵⁰ sikkert Peder Geds søn. Kronen mageskiftede 2.6.1578 med Jørgen Lykke til Overgaard, der fik i Gislum herred, Store Binderup sogn og by 1 gård og kronens rettighed i den part i samme gård, der tilkom Lars Ged i Sønderlund, med ret til at tilhandle sig ejendomsretten, mod at afgive Ravnkilde præstegård.¹⁵¹ 1.11.1582 pålagde kongen en række jordegne bønder, blandt andet Lars Ged i Sønderlund, at levere deres ydelser til Niels Joensen (Viffert) til

Torstedlund.¹⁵² 1593 nævnes "unge Lars Ged" i Sønderlund.¹⁵³ Lidt længere borte træffes Anders Ged i Gunderupgaard, der 29.1.1574 blev foged i Aale birk, det tidligere Vitskøl-klosters birk. Han blev afsat 1582.¹⁵⁴ Hans hustru N.N. Andersdatter var første gang gift med Laurs Pedersen i Gunderupgaard. Deres datter Johanne blev 14.10.1565 gift med Niels Byrialsen, herredsfoged i Rinds herred, som var af "De Rinds Herreds Knaber". Han blev anden gang 29.6.1572 gift med Maquor Sørensdatter i Lundgaard, Ajstrup sogn, Slet herred.¹⁵⁵

Fru Ingers svigersøn Poul Jebsen i Dall og hans slægt

Vi vender nu tilbage til fru Ingers datter, Inger, der var gift med Poul Jebsen i Dall. Også her beskæftiger vi os med en herredsfogedslægt. Poul Jebsen er født o. 1500 og han døde o. 1570. Han var sikkert søn af Jep Poulsen, der 1512 og 1521 nævnes som selvejer i Ferslev i Fleskum herred men var død 29.6.1526. Poul Jebsen og hans medarvinger fik da brev på tre gårde i Dall, som er deres bøndergods, mod sædvanlig skyld, som ikke skal forhøjes.¹⁵⁶ Poul Jebsen, herredsfoged i Fleskum herred, fik 1.6.1539 livsbrev for sig og sit barn på et øde byggested at opbygge i Belstrup mark med et stykke eng i Ketterup kær.¹⁵⁷

8.11.1541 fik han stadfæstelse over tre pergamentsbreve af Fleskum herredsting. Det ene fra 1520, at rebsmænd havde rebet Dalls mark efter loven. Det andet om at han havde indvordet den gård, han iboer, den gård Niels Ibsen iboer og Brorup kær. Det tredje om at sandemænd havde gjort markskel mellem Dall, Findelstrup og Ferslev marker.¹⁵⁸ Der var sikkert tale om hans arvegods. 7.3.1543 fik han brev på at beholde sit bondegods, da han beviste ikke at have været i ledtog med Skipper Klement.¹⁵⁹ 1549 fik han genoptaget en sag i hvilken hans søstersøn var dømt fredløs for manddrab, idet der henvises til, at drabet var sket i nødværge.¹⁶⁰

22.9.1554 fik Poul Jebsen livsbrev på en gård i Nøvling med tilliggende på Lunde mark m.v.¹⁶¹ Den 2.4.1559 og 21.6.1562 nævnes han så i forbindelse med afhændelse af arvegodset efter fru Inger. 1562 boede han fortsat på Findelstrup. Han ejede bondeskylden, men kronen herlighedsafgiften, som han dog ikke betalte, så længe han var herredsfoged.¹⁶² 1562 havde han kirkebolet i Dall i fæste.¹⁶³

11.8.1568 udstedte kongen livsbrev på en mølle på ved Neringbro for Poul Jebsen i Dall og hans søn, lille Christen Poulsen, som de har tilbudt på egen bekostning at opbygge. Årlig afgift var 6 pd. byg til Aalborghus. De måtte ikke male på møllen fra 1. maj til engenes indhøstning. Samme dag fik hans anden søn, Store Christen Poulsen i

Nøvling livbrev på den gård i Nøvling, som han selv bor i, og en jord, kaldet Bonderup mark, som har ligget til gården, mod sædvanlig afgift til Aalborghus.¹⁶⁴ Neringbro var en bro over Østerå ved Findelstrup mellem Ferslev og Dall. Poul Jebsen var måske i slægt med Jens Jebsen i Dall, som 22.11.1474 skænkede Aalborg Helligåndskloster 2 stykker eng i Svenstrup mod messer for sig, hustruen Gertrud og slægtninge.¹⁶⁵

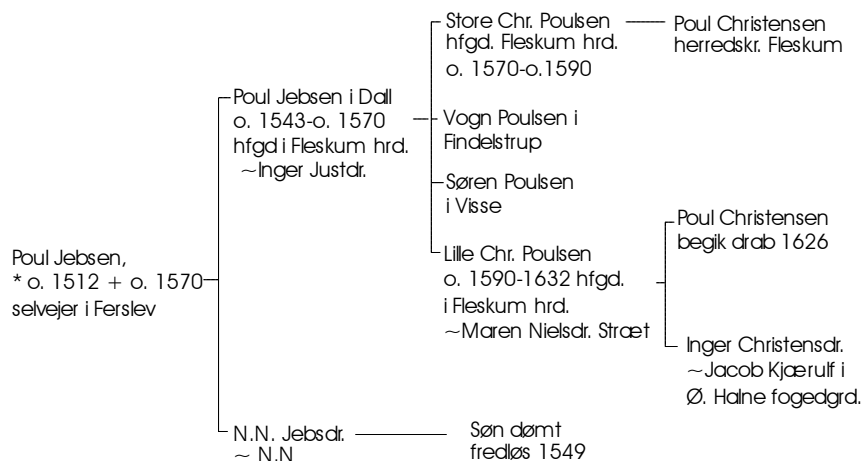

Fig. 32. Poul Jebsen i Dalls slægt

Børn af Poul Jebsen og Inger Justdatter¹⁶⁶

1. Store Christen Poulsen, herredsfoged i Fleskum herred efter faderen fra o. 1570-90, efterfulgt af broderen. Sønnen, Poul Christensen, var herredsskriver samme sted og skænkede 1632 en sølvkalk til Nøvling kirke. Dennes søn Christen Poulsen var også herredsskriver og boede 1627 i Nøvling, men 1635 og 1646 i Finstrupgaard i Dall sogn, som han fæstede af kronen. 1660 og 1664 boede hans datter Anne og svigersøn, herredsskriver Christen Laursen Brems, i Finstrup.
2. Lille Christen Poulsen, herredsfoged i Fleskum herred efter broderen fra o. 1590 og til sin død o. 1628, boede i Findelstrup og brugte sammen med broderen Store Christen faderens gård i Nøvling.¹⁶⁷ Ejede Findelstrup, Neringbro Vandmølle, et kirkebol i Dall og halvdelen af Vestergaard i Dall. Han blev 3.8.1578 gift med Maren Nielsdatter, datter af Niels Jensen Stræt i Hornsgaard, Slet herred,¹⁶⁸ en af herredets storbønder. Nogle år før sin død overdrog han Findelstrup til sønnen Poul og bosat sig selv i Vestergaard. Her kom Poul under håndgemæng

22.6.1626 til at dræbe faderens karl, Peder Block, sikkert af herredsfogedslægten Block fra Hindsted herred. 8 sandemænd af Fleskum herredsting, blandt andet Jep Winther i Nøtten, dømte, at det var nødværge. Block-erne indbragte sagen for landstinget, der dømte Poul fredløs og gav sandemændene store bøder. Straks efter drabet rejste Poul op til slægten i Slet herred, hvor han 17. juli af Niels Winther i Beltoft, Søren Jensen i Hornsgaard og 6 andre sandemænd fik vidne på et sår, som han havde fået under slagsmålet. Jep Winther var søn af Peder Winther i Nøtten i Ferslev sogn og af Wintherslægt fra Næsborg ligesom Niels Winther i Beltoft. Søren Jensen Hornsgaard var gift med Maren Sørensdaughter Kjærulf, der var ud af den ansete herredsfogedslægt fra Kjær herred. 5.11.1634 fik Poul Christensen beskærmelsesbrev, så han kunne komme hjem og stævne sagen for landstinget. Sagen er sikkert gået ham imod, for han forsvinder fra egnen. I stedet nævnes fra 1630 en Inger Christensdaughter blandt selvejerbønderne, sikkert hans søster, enke efter selvejer Jacob Sørensen Kjærulf i Ø. Halne fogedgård, søn af herredsskriver i Kjær herred, Søren Christensen i Holt i Ajstrup sogn og Else Andersdaughter Kjærulf.

3. Søren Poulsen i Visse, undertiden fungerende herredsfoged.
4. Vogn Poulsen, boede i Findelstrup og brugte sammen med broderen faderens gård i Nøvling.¹⁶⁹

Fru Ingers svigersøn Søren Mortensen i Glerup og hans slægt

Fru Ingers daughter Dorthé var 1559 gift med Søren Mortensen i Glerup. Han var bror til herredsfoged Jens Mortensen i Glerup, Rinds herred. Også her knyttes forbindelse til en herredsfogedslægt. En tredje broder var måske Niels Mortensen, der nævnes 1532 i Glerup.¹⁷⁰ Brødrene var uden tvivl sønner af Morten Byrialsen i Glerup, der på vej til kirke blev dræbt af den adelige Thomas Skadeland, som 15.11.1515 blev dømt fredløs, men blev dræbt, da Mortens brødre Poul og Jens ville fange ham.¹⁷¹ Morten, Poul og Jens var sønner af Byriel Pedersen i Glerup og hører til de berømte ”Rinds Herreds Knaber”.

Søren Mortensen i Glerup fik 1544 af kongen brev på en halv bondegård i Glerup og halvparten af et øde byggested, kaldet Skerup. Han har nok mistet godset, fordi han ikke kunne bevise, at han ikke havde været i ledtog med Skipper Klement. Dette brev lod sønnen Povl Sørensen i Glerup 1577 læse på tinge og fremvise ved sin broder Morten. 1576 havde Mortens søster Inger Sørensdaughter, Niels Christensens hustru i Kielstrup, skødet Morten den del, hun havde

arvet i Glerup og Skerup på både fædrene og mødrene side. 1577 fik Morten skøde fra søsteren Anne Sørensdatter, gift med Christen Knudsen i Guldbæk på en søsterlod i gården i Glerup og Skerup.¹⁷²

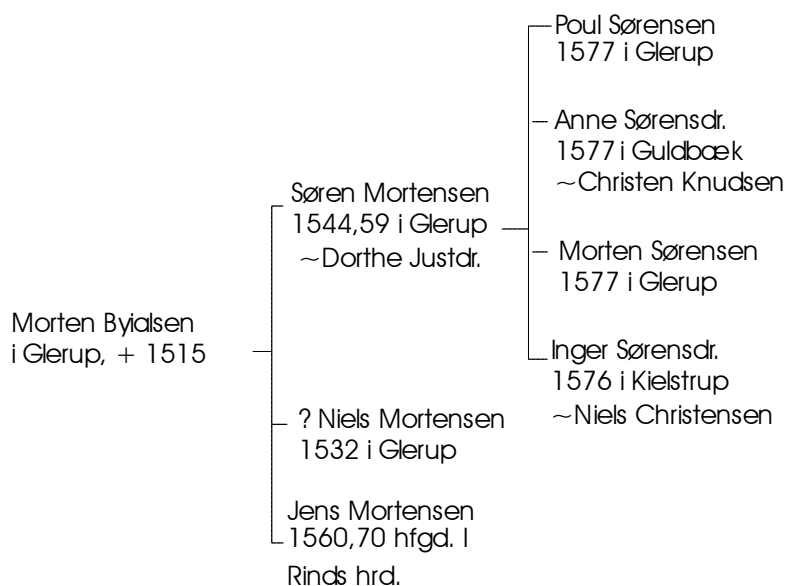

Fig. 33. Søren Mortensen i Glerups slægt

Afslutning

Fru Inger var som datter af Jep Mouridsen (Benderup) af adelsstand, om end det absolut var af lavadel. I sit første ægteskab med Anders Hørby, der vist også må siges at tilhøre lavadlen, bevarede hun sin position. Hun giftede sig anden gang under sin stand med bonden Just Mortensen i Suldrup. Sagt med en hyppigt anvendt vending ”sank hun ned i bondestanden”. Spørgsmålet er, om dette er en rigtig formulering.

Hendes søn af første ægteskab, Bertel Andersen Hørby i Vesterris, bevarede sin stand som adelsmand, mens hans formodede søster Marine Andersdatter i Oustrup også giftede sig under sin stand.

Fru Ingers børn af andet ægteskab med bonden Just Mortensen i Suldrup må alle siges at høre til bondestanden, om end de hørte til en klasse for sig nemlig storbønderne. Nogle af bønder-sønners sønner fik ægtefæller af adelsstand. Fx blev Anders Schiønning gift med Else Pors, men såvel han som børnene forblev i bondestanden.

Hvor stor forskellen har været i daglig levevis for adelsgren og bondegren, kan der ikke sige noget sikkert om, men umiddelbart vurderet ud fra de gårde de har haft i brug og de stillinger, de beklædte, synes der ikke at være baggrund for den store forskel. Forskellen i levevis mellem fx fogden Laurids Bertelsen Hørby i Vesterris og svogeren, skriveren Niels Poulsen Kras i Vestergaard i Moldbjerg, synes ikke at have været store. Men mulighederne for social opstigning var sikkert generelt større for adelsbørnene.

Ser man på fru Ingers efterkommere fra ægteskabet med Just Mortensen, står man overfor et helt dynasti af herredsfogder, skrivere, defogder og andre lignende stillinger, der i meget høj grad søgte at få deres børn gift ind i foged-, skriver og storbondeslægterne i andre egne. Det lykkedes ofte at bevare en stilling som herredsfoged eller skriver gennem generationer, og hvor der ikke var en søn parat, så kunne en svigersøn også bruges. Naturligvis var der ikke stillinger nok til, at alle en slægts medlemmer kunne tilgodeses, så en del af børnene måtte naturligvis glide ned i den almindelige bondestand, men for slægten som sådan lykkedes det i høj grad at bevare positionerne.

Der er ingen tvivl om, at herredsfogderne og skrivelverne og deres slægt af storbønder har udgjort et selvstændigt lag imellem adelen og de almindelige bønder. Dette lag er ofte benævnt som knaber og er måske er bedst kendt gennem Kristen Sørensen Testrups berømte ”De Rinds herreds Knaber” men også gennem ”Kjær Herreds Knaber” som beskrevet af Kr. Værnfelt i Himmerlands og Kjær herreds årbog 1967.

Det har været et stolt, selvbevidst og stridbart folkefærd, der ikke har følt sig underlegne i forhold til de lokale adelsmænd. Når man fx betragter striden mellem først lensmand Henrik Blome på Hald o. 1540 og senere den berygtede, jordgriske, højadelige Gabriel Gyldenstjerne til Restrup, død 1555, og den berømte herredsfoged Peder Sørensen Ridemand i Hornum herred angående Ridemands mølle, Lyngbjerggaard, Topsgaard og Mølgaard i Svenstrup sogn er der ingen tvivl om, at både Blome og Gyldenstjerne har mødt en mand, der ikke lå under for en adelsmand, men kunne dyste med dem som en ligemand.¹⁷³

Som påvist af genealog Anton Blaabjerg kan gennem fru Ingers søn Bertel Andersen Hørbys døtre Anne, gift med herredsskriver Niels Poulsen Kras, og Inger, gift med Hans Lauridsen Skriver, i dag påvises tusinder af hendes efterkommere, som må siges at have en ane tilbage til en ægte Himmerlands knabe.

Forkortelser:

- Poul Christensen: Poul Christensen, formand for Lokalhistorisk forening for Støvring kommune.
- Dahlerup: Troels Dahlerup, *Det Kgl. Rettertings Domme og Rigens Forfølgninger fra Chr. III's Tid*. Kbhvn. 1959.
- Danske Domme: E. Reitzel Nielsen, *Danske Domme 1375-1662*.
- Danske Kanc. : *Danske Kancelliregistranter 1535-50*, Kr. Erslev & W. Møllerup.
- DAA: *Danmarks Adelsårbog*.
- Dipl. Viberg.: O. Heise, *Diplomatarium Vibergense*.
- FLA, Hverringe gods: Landsarkivet for Fyn, Odense, Hverringe gods, Slægten Krabbe, Torstedlund, Adkomster m.v. 1549-1693.
- Heilskov: Heilskovs Samlinger, Landsarkivet, Viborg, H1(9)-25.
- H&K: *Himmerland & Kjær herreds årbøger*.
- Hfgd.: Herredsfoged
- Hrd.: Herred
- Gjerding: Klaus Gjerding, *Hellum Herreds Beskr. og Hist., 1890*.
- Haner: Tidsskrift udgivet af Lokalhistorisk forening for Støvring kommune.
- Jyske Saml. : *Samlinger til Jysk Topografi og Historie*.
- Kanc. Brevb. : C.F. Bricka, *Kancelliets Brevbøger*.
- Kgl. Bib. : Det Kongelige Bibliotek, København.
- Kolderup-Rosenvinge: *Gamle Danske Domme I-IV*.
- Kronens Skøder: F.J. West, *Kronens Skøder*, 1908.
- LAV: Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg.
- Molbech & Petersen: Molbech & Petersen, *Udvalg af hidtil utrykte Danske Diplomer*.
- Poul Rasmussen: *Viborg Landstings Dombøger 1616-18*.
- RA: Rigsarkivet.
- Regesta: *Regesta diplomatica historiæ Danicæ*.
- Rep. I, II: *Repertorium diplomaticum regni Danici mediaevalis*
1. og 2. rk. v/ henholdsvis Kr. Erslev og William Christensen.
- Trap: *Trap Danmark*, udg. 1961.
- Værnfelt: Kr. Værnfelt, Fleskum hrd.s selvejerbønder, *Jyske Saml.* 5,5.
- Wiberg: Wiberg, L.V., *Den alm. danske præstehistorie*, 1870.
- ÆA: T.A. Becher, *De ældste Danske Arkivregistraturer*, 1854.

Litteratur i flere serier angives med serie og bind adskilt med komma.

Ole Færch, f. 1946, akademiingeniør, HD. Har blandt andet publiceret: Dagmar Larsen, Nibes ukendte forfatterinde, 1994, Færchslægterne i Danmark, 1998, Haakon Svensson, en svensk indvandrer i Danmark, 1999, Register til K. Gjerdings bog, Hllum Herreds Beskr. og Hist., 2000. Gravstenene i Vokslev kirke og Romanske gravsten i og ved Vokslev kirke, (Himmerland & Kjær herreds årbog 2001 og 2002). Adresse: Under Lien 16, 9000 Aalborg. Oleferch@mail.dk.

Noter:

- ¹ *Festskrift til Vagn Dybdahl*, 1987, s. 356.
- ² Profiler i Nordisk senmiddelalder og renaissance, *Festskrift til Enemark*, 1983, s. 219.
- ³ *Årskrift for Lokalhistorisk arkiv i Aalestrup*, 1985, s. 59.
- ⁴ *Hanen* nr. 7/1983, Poul Christensen.
- ⁵ *DAA*, 1888 s. 42, Benderup.
- ⁶ *ÆA* III, s. 65.
- ⁷ Florian Martensen-Larsen, *Aalborghus 1539-1989*.
- ⁸ RA, Privatark. på perg., pakke 257, Hørby, Bertel Andersen, 2.4.1559.
- ⁹ RA, Privatark. på perg., pakke 84, Brahe, Otte, 21.6.1562.
- ¹⁰ RA, Privatark. på perg., pakke 84, Brahe, Otte, 31.7.1562.
- ¹¹ Fremgår også af *Danske Domme* 2, s. 75.
- ¹² FLA, Hverringe gods og *Dipl. Viberg*. s. 293.
- ¹³ RA, Perg. saml. Aalborg Helligåndskloster.
- ¹⁴ *Regesta* 1. r., nr. 1243.
- ¹⁵ *Kolderup-Rosenvinge* 1, s. 214.
- ¹⁶ *Danske Magazin* 3,4, s. 215, Tegnelser over alle lande 1535 fra 1.2-16.3.
- ¹⁷ *Danske Magazin* 4,1 s. 170, Tegnelser over alle lande, (Med egne rettelser jf. K. Gjerding nedenfor). Samme med år 1546 i Kgl. Bibl., NKS 4° 868p, K. Gjerdings hist. saml., Tegnelser over alle lande 1535-1609, samt i Gjerding s. 21.
- ¹⁸ *Danske Domme* 1, s. 231. *DAA* flere årgange.
- ¹⁹ 12.6.1550. LAV, perg. saml. nr. 239. udt. af Lundbæk gods, G139.
- ²⁰ *Kronens Skøder*, s. 97.
- ²¹ LAV, B0A-1, Aalborghus len.
- ²² *Jyske Saml.* 1,10, s. 43.
- ²³ *Kolderup-Rosenvinge* 3, s. 79.
- ²⁴ *DAA 1898*, s. 248, Hørby.
- ²⁵ LAV, perg. saml. 2/16, udtaget af Lundbæk gods, G139.
- ²⁶ *Kolderup-Rosenvinge* 4, s. 400.
- ²⁷ 14.9.1593, *Kanc. Brevb.*
- ²⁸ 18.10.1593, *Kanc. Brevb.*
- ²⁹ *Historisk Tidsskrift*, 1841, bind II s. 522.
- ³⁰ *Danske Magazin* VI s. 27.ff.
- ³¹ RA, Aalborghus len, ekstraskatter, Hornum hrd., Bislev sogn.
- ³² LAV, Perg. saml. nr. 242, udt. af G139, Lundbæk gods.
- ³³ LAV, Viborg bisp, Hornum provsti 1647-1804, C2-201, Indberetning af 19.6.1647 af Kirketerp præstegård om herregårde og adelige begravelser i kirkerne, hvor Peder Jørgensen Stub oplyser: ”Item Welb. s. Peder Munckes och hans s. frues, fru Ane Skades begraffuelse, som forud besaad Vesterris her i Sognet, som nu er lagt vnder forne Lundbech”. Oplyst af genealog Anton Blaabjerg, Viborg.
- ³⁴ *Personallhistorisk Tidsskrift* 1920, 7,4, C. Klitgaard, Optegn. om familien Kras.
- ³⁵ *Poul Rasmussen*, 1616B, 288r - 288v.
- ³⁶ *Poul Rasmussen* 1617B, 22r-22v.
- ³⁷ LAV, perg. saml., nr. 243.
- ³⁸ *Rep.* II, Tingsvidne af Hindsted herred 22.2.1487.
- ³⁹ RA, Regnskaber for 1559, Reg. 108 A, Ny pakke nr. 6., s. 47.
- ⁴⁰ *DAA* 1915, Skade II, s. 489.
- ⁴¹ RA, Herredagsdombog nr. 1, fol 17v-18r jf. *Dablerup* 1, s. 40. Omtalt i *DAA* 1915, Skade II, s. 489.

-
- ⁴² 25.4.1548, Rettertingsdom. *Personalthistorisk. Tidsskrift* 2000:1, s. 36. Erik Banner var stedsøn af rigsråd Niels Høegh og døde 1554. *Kolderup-Rosenvinge* 1, s. 109.
- ⁴³ *Kanc. Brevb.*, s. 65.
- ⁴⁴ LAV, perg. saml., foreløbigt reg. nr. 3/16.
- ⁴⁵ Se Forkortelser.
- ⁴⁶ *DAA* 1898, Hørby, s. 247
- ⁴⁷ Arnemagneanske Institut, Diplomsaml. III, 7, Viborg Bisp.
- ⁴⁸ RA, Perg. saml., Torstedlund gods, nr. 4.
- ⁴⁹ RA, Håndskriftssaml. VI G. 6, nr. 3, Jens Bircherods Afskr.
- ⁵⁰ RA, Håndskriftssaml. VI G. 6, nr. 22, Jens Bircherods Afskr.
- ⁵¹ RA, Perg. saml., Torstedlund gods.
- ⁵² LAV, Perg. saml. nr. 375.
- ⁵³ Arnemagneanske Institut, Dipl. Dan. VII. nr. 8.
- ⁵⁴ RA, Privatark. på perg., pakke 257, Hørby, Bertel Jensen.
- ⁵⁵ RA, Danske Kancelli B7, Registratur over udgæede brev fra Chr. II jf. Lars Sjödin, *Handlingar till Nordens Historia* III s. 250.
- ⁵⁶ RA, Perg. saml., Aalborg Helligåndskloster.
- ⁵⁷ Arnemagneanske Institut, Dipl. Dan. X nr. 1.
- ⁵⁸ Arnemagneanske Institut, Dipl. Danica X nr. 6.
- ⁵⁹ RA, Perg. saml. Aalborg Helligåndskloster.
- ⁶⁰ RA, Perg. saml. Torstedlund gods.
- ⁶¹ RA. Aarhus Bisp.
- ⁶² RA, C6, Adkomstbreve, Landgods Nørrejylland.
- ⁶³ FLA, Hverringe gods, perg. nr. 20.
- ⁶⁴ RA, C6 Adkomster, Nørrejylland, 5. pakke, nr. 223.
- ⁶⁵ RA, Perg. saml., Aalborg Helligåndskloster.
- ⁶⁶ Arnemagneanske Institut, Dipl. Dan. X nr. 1.
- ⁶⁷ NLA, perg. saml. udtaget af Lundbæk gods, oprindeligt i Restrup gods.
- ⁶⁸ *Dablerup* 1, s. 61.
- ⁶⁹ *Dablerup* 1, s. 119.
- ⁷⁰ *Trap Danmark*, Viborg amt, Nørbæk sogn, s. 355 med henvisning til Villads Christensen, Nogle meddelelser om Nørbæk i *Jyske Saml.* IV 230-79.
- ⁷¹ RA, Århus bisp, L9-28.
- ⁷² LAV, Udtagne breve nr. 1223, fra Restrup gods, LAV, G141-1.
- ⁷³ *ÆA* III s. 65, 1556, P3.
- ⁷⁴ RA, Aalborghus len, Jordebog. Afsk. Poul Christensen.
- ⁷⁵ *Danske Domme* 3, s. 29, nr. 358 med henvisning til Kgl. Bibl NKS 835c, 20 nr. 140, Klaus Gjerding s. 150 og Gjerdings arkiv, NKS 4°, 868 p.
- ⁷⁶ *Himmerland & Kjør herred*, 1936, s. 123. Omtalt i NLA, Heilskovs samlinger.
- ⁷⁷ Aalborghus lens regnskaber StiftsJORdebog 1597-98.
- ⁷⁸ *Poul Rasmussen 1616B*, 219v.
- ⁷⁹ *Poul Rasmussen 1617B*, 14v-15.
- ⁸⁰ Aalborghus lens regnskab.
- ⁸¹ *Jyske domme og dokumenter 1440-1700*, s. 258, H. Hertzum-Larsen.
- ⁸² Vestergaard i Moldbjerg, Poul Christensen, *Hanen*.
- ⁸³ *Danske Magasin* 4,44 s. 209. *Kanc. Brevb.*
- ⁸⁴ RA, C6 Adkomster Nørrejylland, 5. pakke, nr. 223.
- ⁸⁵ *Kanc. Brevb.*, s. 642.

-
- ⁸⁶ Arnemagneanske Institut Dipl. Dan. X nr. 1.
⁸⁷ Arnemagneanske Institut, Dipl. Dan. X nr. 1.
⁸⁸ *Danske Magazin* 3,4, s. 215, Tegnelser o. alle lande 1.2-16.3.1535.
⁸⁹ RA, perg. saml., Torstedlund gods, nr. 52.
⁹⁰ NLA, Viborg bisp, C2-202, Buderup-Aarestrup-Gravlev kald 1590-1803.
⁹¹ *Slægten Aarup fra Ulstrup og Kalstrup, Slægtsarkivet Viborg.*
⁹² *Slægten Aarup fra Ulstrup og Kalstrup, Slægtsarkivet Viborg.*
⁹³ *Slægten Bach fra Vestbimmerland, 1983, Slægtsarkivet, Viborg.*
⁹⁴ LAV, Heilskovs samlinger, H1(9)-25.
⁹⁵ Just Mortensen i Suldrup, en himmerlandsk knabe. *Hanen* nr. 7/1983, Poul Christensen.
⁹⁶ *Wiberg* 1, s. 499
⁹⁷ *Jyske Saml.* 1,6. s. 88.
⁹⁸ *Kanc. Brevb.*, s. 31.
⁹⁹ *ÆA* III X10.
¹⁰⁰ *Danske Domme* 2, s. 240.
¹⁰¹ *K. Gjerding, Hellum herred*, s. 158.
¹⁰² *K. Gjerding, Hellum Herreds Beskr. og Hist., 1890.* Et register hertil er udarbejdet af undertegnede, ISBN 87-986657-2-3.
¹⁰³ Viborg landstings tingbog, B24-34, s. 67 og 67b.
¹⁰⁴ Kgl. Bibl., NKS 4° 868, *K. Gjerdings hist. saml.*, afskrift af Rigens dombog fol 75-76.
¹⁰⁵ *DAA* 1895, Griis, s. 135.
¹⁰⁶ *Rep.* II nr. 4062. Våben: En halv ulv opspringende af 3 bølger. *Nyt Danske Adelsleksikon.*
¹⁰⁷ 22.10.1493. Jep Yde nævnes på Hellum herreds ting i et vidne om Tulsted. *Gjerding* s. 215.
¹⁰⁸ *ÆA* II s. 235.
¹⁰⁹ *ÆA* II s. 281, J 75.
¹¹⁰ RA, Håndskriftssaml. VI G. 6, nr. 72, Jens Bircherods Afskr.
¹¹¹ Valdemar Andersen, *Hald Hovedgaard*, s. 162.
¹¹² *Kanc. Brevb.*
¹¹³ *Dipl. Viberg.*, s. 243-45. *Kanc. Brevb.*
¹¹⁴ *Danske Magazin* 3,6 s. 338, 361. *Danske Kanc.*, s. 224.
¹¹⁵ *Dipl. Viberg.*, s. 20.
¹¹⁶ *Dipl. Viberg.*, s. 131.
¹¹⁷ RA, Ny kron. ræk. nr. 1885. Reg. nr. 3064. Rep. I nr. 4454. *Molbech & Petersen* nr. 88.
¹¹⁸ *Molbech & Petersen*, nr. 179.
¹¹⁹ *Dipl. Viberg.* s. 346
¹²⁰ RA, Perg. saml., Torstedlund gods, nr. 4. Rep. II nr. 520.
¹²¹ *ÆA* II, s. 273, Register på Viborg Stifts Breve, Hellum herred. J9 og J27.
¹²² LAV, Nørlund gods, G172-3.
¹²³ *Kanc. Brevb.*, 1554 s. 323.
¹²⁴ *Danske Domme* 2, s. 189, Håndskrift: Herredagsdombog nr. 7 (1557-58) fol.6IV.
¹²⁵ RA, Regnskab. for 1559. Reg. 108A, Gl. Pk. nr. 13, læg 14, Ny pk. nr. 7.
¹²⁶ Kr. Erslev, *Fr. I's Danske Registrant.* Kbhvn, 1878, s. 476. *DAA* 1890.
¹²⁷ *Danske Magazin.*
¹²⁸ *Kanc. Brevb.*, s. 258.

-
- ¹²⁹ *Jyske Saml.* 1,10, s. 26.
- ¹³⁰ *Kolderup-Rosenvinge* 3, s. 69.
- ¹³¹ 1489, Peder Schiønning i Hvidding jf. *Danske Domme* 8, s. 439 med henvisning til *Trap*. 1490, *Danske Magazin* 4,2, vidne om gods i Viborg år 1490. 11.5.1499 i Hvidding, *Dipl Viberg*, s. 111. P. Severinsen, *Viborg domkirke*, s. 370.
- ¹³² P. Severinsen, *Viborg domkirke*, s. 340.
- ¹³³ P. Severinsen, *Viborg domkirke*, s. 344. 21.9.1555, H.F. Rørdam, *Danmarks Kirkelove* 1, s. 482.
- ¹³⁴ *Kronens Skøder* 1535-1648, s. 132 med henvisn. til Orig. Mag. 249. JR 1,99. Konc. i Top. Saml p. papir, Hvidding nr. 1. Samme omtalt i *Kanc. Brevb.*, s. 251.
- ¹³⁵ *Kanc. Brevb.*, s. 285 med henvisn. til J.R. 1, 139. K.
- ¹³⁶ *Kronens Skøder*.
- ¹³⁷ FLA, Hverringe gods.
- ¹³⁸ *Danske Atlas* V, s. 51.
- ¹³⁹ *DAA* 1911, s. 568.
- ¹⁴⁰ H.F. Rørdam, *Kirkehistoriske Saml.* 3,2, s. 20.
- ¹⁴¹ LAV, Viborg Bisp, C-101 Stiftsbog I, Hornum, Fleskum m.fl. hrd., s. 693.
- ¹⁴² LAV, Viborg Bisp, C-101 Stiftsbog I Hornum, Fleskum m.fl. hrd., s. 696.
- ¹⁴³ *Jyske Saml.* 1,10, s. 26.
- ¹⁴⁴ *Kanc. Brevb.*, s. 434.
- ¹⁴⁵ *Kanc. Brevb.*, s. 375.
- ¹⁴⁶ NLA, H1(9)-25, Heilskovs samlinger.
- ¹⁴⁷ *Slægtsbog om Niels Madsen*, født 1791, Dansk Slægtshist. Inst. ApS, Vejle, 1978.
- ¹⁴⁸ *Danske Magazin* 3,4, s. 215, Tegnelser over alle lande 1535 fra 1.2.-16.3.
- ¹⁴⁹ LAV, G172-3 Nørlund, retsakter 1545-1717.
- ¹⁵⁰ *Dipl Viberg*, s. 293.
- ¹⁵¹ *Kronens Skøder*. Org. Mag 341. J.R. 2, 215. Konc.
- ¹⁵² FLA, Hverringe gods.
- ¹⁵³ *Trap*, s. 1165.
- ¹⁵⁴ Uddrag af Præsten Christiern Nielsen Juels Aarbog, *Kirkehistoriske Samlinger*, 1869-71, 5. bind, s. 365.
- ¹⁵⁵ Kgl. Bibl. NKS 4° 868p, s. 14, som er K. Gjerdings afskrift af Kristen Sørensen Testrups "Rinds herreds knaber".
- ¹⁵⁶ Kr. Erslev, *Fr. I's Danske Registrant*. Kbhvn, 1878, s. 119.
- ¹⁵⁷ *Danske Kanc.*
- ¹⁵⁸ *Dablerup*, Forfølgninger F. 1 fol 170v. s. 834.
- ¹⁵⁹ *Kronens Skøder*. Endvidere *Danske Kanc.*
- ¹⁶⁰ *Danske Magazin* 4,4 s. 365, Tegnelser over alle lande 1549.
- ¹⁶¹ *Kanc. Brevb.*, jf. *Jyske Saml.* 5,5, s. 142.
- ¹⁶² RA, Lensregnskaber, Aalborghus lens jordebog.
- ¹⁶³ *He&K*, 1941 s. 32.
- ¹⁶⁴ *Kanc. Brevb.*, s. 369.
- ¹⁶⁵ Lindbæk og Stemann, *De Danske Helligaandsklostre*, Dipl nr. 138.
- ¹⁶⁶ *Værnfelt*.
- ¹⁶⁷ *Værnfelt*.
- ¹⁶⁸ Poul Verner Christiansen, Lavadel og storbønder - to stærkt sammenhængende grupper. *Personalhistorisk Tidsskrift* 2000:1.
- ¹⁶⁹ *Værnfelt*.
- ¹⁷⁰ *Fr. I's danske registrant*, s. 441.

¹⁷¹ *Moldrup kommunes lokalhistoriske arkiv, årsskrift 1982.*

¹⁷² E. Tang Christensen, Lerchenfeldt, s. 35 jf. *Jyske Saml.* I, s. 363.

¹⁷³ Striden fremgår af Diplomatarium Hornumensis, Hornum herreds breve 1216-1636, som nævnes i indledningen.